

Alajärven perusopetuksen opetussuunnitelma

Alajärven sivistyslautakunta 27.8.2026

Perusopetuksen opetussuunnitelmaan tehdyt päivitykset

Sivistyslautakunta

27.8.2026 Poistettu Vimpelin kuntaa koskevat kirjaukset
Lisätty luku 4.5: Liikunnallisen elämäntavan edistäminen
Lisätty luku 5.3.4: Valmistavan opetuksen lisäopetus
Lisätty luku 9.2.1: Oppimäärän vaihtaminen

Sisällys

1. Paikallisen opetussuunnitelman merkitys ja laadinta Alajärvellä	6
2. Perusopetus yleissivistuksen perustana	7
3. Paikallisen perusopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet	8
4. Yhtenäisen perusopetuksen toimintakulttuuri	9
4.1 Toimintakulttuurin merkitys ja kehittäminen	9
4.2 Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet	9
4.3 Oppimisympäristöt ja työtavat	10
4.4 Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet	11
4.5 Liikunnallisen elämäntavan edistäminen	12
5 Oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen	13
5.1 Yhteinen vastuu koulupäivästä	13
5.2 Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten toimien käyttö	14
5.2.1 Kasvatuskeskustelujen ja kurinpidollisten toimien käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista	19
5.3 Opetuksen järjestämistapoja	21
5.3.1 Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus	21
5.3.2 Yhdysluokkaopetus	21
5.3.3 Joustava perusopetus	22
5.3.4 Valmistavan opetuksen lisäopetus	23
5.4. Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta	23
6 Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi perusopetuksessa	25
7 Oppimisen ja koulunkäynnin tuen käytännön järjestämiseen liittyvät keskeiset linjaukset Alajärven sivistyspalvelujen piirissä	29
7.1. Kodin ja koulun yhteistyö tuen aikana	29
7.2 Tuen järjestäminen	29
7.2.1 Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt	31
7.2.1 Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arviointi	32
7.2.2 Oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma	33
7.2.3 Tukea koskeva päätös	33

7.2.4 Opetus oppilaalle, jolla on sairaus, vamma tai toimintakyvyn rajoite (astuu voimaan 1.8.2026)	34
7.2.5 Toiminta-alueittain järjestettävä opetus	35
7.2.6 Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetus ja konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu	35
7.3 Ryhmäkohtaiset tukimuodot	36
7.3.1 Yleinen tukiopetus	36
7.3.2 Opetuskielen tukiopetus	36
7.3.3 Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä	36
7.4 Oppilaskohtaiset tukitoimet	37
7.4.1 Erityisopettajan antama opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä	38
7.4.2 Erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antama opetus pienryhmässä	38
7.4.3 Erityisluokanopettajan antama opetus erityisluokassa	38
7.4.4 Oppilaskohtaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä apuvälineet	38
7.5 Oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeaminen	39
7.5.1 Opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain	39
7.5.2 Oppiaineen oppimäärän rajaaminen	40
7.5.3 Tilapäinen vapauttaminen oppimäärän opiskelusta terveydellisistä syistä	41
7.6 Ohjaussuunnitelma	41
8 Opiskeluhoito	42
9 Kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä	43
9.1 Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus	43
9.2 Opetuksen järjestäminen	43
9.3 Oppilaiden kieli- ja kulttuuri-identiteetin kehittymisen tukeminen	44
10 Valinnaisuus perusopetuksessa	45
10.1. Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit (T&T)	45
10.2. Valinnaiset aineet (VAL)	45
10.3. Vieraiden kielten vapaaehtoiset ja valinnaiset oppimäärät	46

10.4. Valinnaisten arviointi	47
11 Liitteet.....	48
Liite 1: Eteläpohjalaiset opetussuunnitelmat	48
Liite 2: Opetuksen järjestäjän tarkennukset perusopetuksen valmistavan opetuksen opetussuunnitelmaan	48
Liite 3: Valmistavan opetuksen todistus pohja.....	48
Liite 4: Poissaoloihin puuttumisen malli	48
Liite 5: Esi- ja peruskoulujen tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma	48
Liite 6: Aamu- ja iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelma	48
Liite 7: Opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma	48

1. Paikallisen opetussuunnitelman merkitys ja laadinta Alajärvellä

Etelä-Pohjanmaalla on laadittu maakunnallinen opetussuunnitelma yhteistyössä 18 kunnan kanssa. Alajärven kaupungin opettajat ovat voineet ilmoittautua maakunnallisiin aine- ja aiheryhmiiin laatimaan eteläpohjalaista opetussuunnitelmaa. Alajärven kouluja koskevan yhteisen osan on laatinut Alajärven perusopetuksen opetussuunnitelmatyön ohjausryhmä. Opetussuunnitelma velvoittaa kaikkia Alajärven kaupungin sivistyspalvelujen alaisia kouluja perusopetuksen osalta.

Alajärven kaupungin sivistyslautakunta vahvistaa opetussuunnitelmat ja niiden muutokset. Lautakunta huolehtii myös siitä, että oppilaiden opetus tapahtuu säädösten ja määräysten edellyttämällä tavalla.

Alajärven ja kouluissa opiskellaan yhteisen opetussuunnitelman edellyttämät asiat ja kokonaisuudet. Lisäksi koulut voivat halutessaan asettaa erilaisia painotuksia niin kasvatus- kuin opetustyöhönsä kirjaten ne vuosisuunnitelmaan.

Eteläpohjalainen ja Alajärven kaupungin opetussuunnitelma on laadittu ja hyväksytty suomen kielellä annettavaa opetusta varten.

Alajärven kaupungin opetussuunnitelman rakenne noudattaa valtakunnallista opetussuunnitelman rakennetta. Opetussuunnitelma julkaistaan sähköisenä tiedostona Alajärven kaupungin kotisivuilla.

Opetussuunnitelman laatimiseen liittyvä yhteistyö esiopetuksen ja muun varhaiskasvatuksen kanssa sekä perusopetusta seuraavaa koulutusvaihetta edustavien oppilaitosten kanssa järjestetään maakunnallisen linjauksen mukaisesti.

Alajärven kaupungin opetussuunnitelmaa täydentävät suunnitelmat:

- aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelma
- opiskeluhoitosuunnitelma
- tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma

2. Perusopetus yleissivistuksen perustana

Maakunnallisen opetussuunnitelman arvokeskustelut on toteutettu alkuvuodesta 2014. Kuntalaisilla oli mahdollisuus osallistua sähköiseen arvokyselyyn helmikuussa 2014. Oppilaat osallistuivat arvotyöhön Unelmien koulu -töillä (runo, mielipidekirjoitus tai kuvataidetyö). Oppilaiden töitä oli esillä kaupungin kirjastoissa talvella 2014. Arvotyöskentelyn pohjalta on koottu eteläpohjalaiset koulutyön arvot:

- opimme
- tunnemme
- toimimme
- iloitsemme

Alajärvellä perusopetuksen arvoperustaa täydentävät kaupungin arvot:

- yhteisöllisyys
- avoimuus
- vastuullisuus
- turvallisuus
- yrittäjämysteisyys

Alajärven kaupungin koulut kirjaavat omat arvot ja mahdolliset painotukset koulun vuosisuunnitelmaan.

Arvoperustan ja oppimiskäsityksen toteutumista seurataan perusopetuksessa.

Koulut kirjaavat vuosisuunnitelmiinsa mahdolliset koulukohtaiset erityispiirteet ja -tarpeet.

Maakunnallisia painopisteitä ovat yrittäjämäinen toimintatapa ja osallisuus.

3. Paikallisen perusopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet

Alajärvellä perusopetuksen tehtävänä on taata oppilaille turvallinen ja terveellinen oppimisympäristö. Perusopetuksella on sekä kasvatus- että opetustehtävä. Perusopetuksen tehtävänä on antaa oppilaille mahdollisuus monipuoliseen kasvuun, oppimiseen ja terveen itsetunnon kehittymiseen. Perusopetuksen on tuettava oppilaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä. Yhteiskunnan jatkuvuuden varmistamiseksi ja tulevaisuuden rakentamiseksi perusopetuksen tehtävänä on siirtää kulttuuriperintöä sukupolvelta toiselle, kartuttaa tarvittavaa tietoa ja osaamista sekä lisätä tietoisuutta yhteiskunnan perustana olevista arvoista ja toimintatavoista. Sen tehtävänä on myös kehittää kykyä arvioida asioita kriittisesti, luoda uutta kulttuuria sekä uudistaa ajattelu- ja toimintatapoja.

Alajärven perusopetuksen rehtorikokous määrittelee kahden vuoden välein perusopetukseen yhden laaja-alaisen osaamisen taidon, jota perusopetuksessa erityisesti painotetaan. Laaja-alaisen osaamisen taidot käydään läpi oppilaiden ja huoltajien kanssa koulun määrittelemällä tavalla. Perusopetuksen yhtenäisyyttä edistetään painottamalla erityisesti siirtymävaiheiden toimijoiden yhteistyötä maakunnallisen suunnitelman mukaisesti.

4. Yhtenäisen perusopetuksen toimintakulttuuri

4.1 Toimintakulttuurin merkitys ja kehittäminen

Toimintakulttuurilla on keskeinen merkitys perusopetuksen yhtenäisyyden toteuttamisessa. Toimintakulttuuri vaikuttaa myös koulutyön laatuun. Toimintakulttuuria voidaan kehittää ja muuttaa. Koulun toimintakulttuuri muodostuu opetustyötä ohjaavien normien ja toiminnan tavoitteiden tulkinnasta, johtamisesta sekä työn organisoinnista, suunnittelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista sekä kouluyhteisön osaamisesta ja kehittämisestä, pedagogiikasta ja ammatillisuudesta, vuorovaikutuksesta, ilmapiiristä, arkikäytännöistä ja oppimisympäristöistä.

Toimintakulttuuriin vaikuttavat tiedostetut ja tiedostamattomat tekijät. Aikuisten toimintatapa siirtyy oppilaisiin, jotka oppivat kouluyhteisön arvoja, asenteita ja tapoja. Toimintakulttuurin vaikutusten arviointi ja ei-toivottujen ilmiöiden tunnistaminen ja muuttaminen ovat osa toimintakulttuurin kehittämistä.

Toimintakulttuuri ilmenee selvimmin yhteisön käytännöissä. Perusopetuksessa käytännöt rakennetaan tukemaan opetus- ja kasvatustyölle asetettuja tavoitteita. Toimintakulttuurin tulee edistää yhteisen arvoperustan ja oppimiskäsityksen toteutumista. Toimintakulttuuriin kehittämisen perusedellytys on toisia arvostava, avoin ja vuorovaikutteinen sekä kaikkia kouluyhteisön jäseniä osallistava ja luottamusta rakentava keskustelu.

4.2 Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet

Alajärvellä kannustetaan ja rohkaistaan kouluja omaleimaisen toimintakulttuurin luomiseen. Koulut kirjaavat toimintakulttuurinsa koulujen vuosisuunnitelmaan.

Opetustunnit ja niihin tarvittava tuntikehys jaetaan vuosiluokittain valtakunnallisen ja maakunnallisen tuntijaon sekä kaupungin linjauksen mukaisesti.

Alajärven perusopetuksen kielitarjonta aloitetaan 1.lk:lla A1 englannin kielellä. B1 on ruotsin kieli ja se aloitetaan 6.lk:lla. 8.lk:lla tarjotaan B2 kielenä saksaa tai muita kieliä. Englannin kieli alkuopetuksessa on kielisuihkua ja kielen opiskelussa painotetaan suullisia harjoituksia leikinomaisin keinoin. Leikinomaisen ja toiminnallisen opiskelun on tarkoitus tuottaa iloa ja onnistumisen kokemuksia ilman suorituspaineita.

Valinnaisten aineiden osalta Alajärvellä noudatetaan maakunnallista tuntijakoa. Vuosiluokkien 4-6 taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit koulut päättävät omien vahvuuksiensa mukaan.

Perusopetuksen vuosiluokille 4-6 tarjottavista valinnaisista aineista yhden on oltava yrittäjämäinen toimintatapa maakunnallisen linjauksen mukaisesti.

Perusopetuksen vuosiluokkien 8-9 taide- ja taitoaineiden valinnaisissa aineissa 3 vuosiviikkotuntia koostuu yhdestä lyhyestä ja yhdestä pitkästä valinnaisaineesta. Myös vuosiluokkien 8-9 valinnaisten aineiden 3 vuosiviikkotuntia sisältää yhden lyhyen ja yhden pitkän valinnaisaineen. Koulut saavat muodostaa valinnaisainekokonaisuudet itse. Muut valinnaiset aineet koulut saavat muodostaa omien vahvuuksiensa mukaan. Koulut kirjaavat vuosisuunnitelmaan valinnaisaineiden nimen, laajuuden, tavoitteet, sisällön ja vuosiluokat, joille sitä tarjotaan.

Alajärvellä oppilaanohjaus järjestään maakunnallisen ohjaussuunnitelman mukaisesti.

4.3 Oppimisympäristöt ja työtavat

Oppimisympäristöillä tarkoitetaan tiloja ja paikkoja sekä yhteisöjä ja toimintakäytäntöjä, joissa opiskelu ja oppiminen tapahtuvat. Oppimisympäristöön kuuluvat myös välineet, palvelut ja materiaalit, joita opiskelussa käytetään. Oppimisympäristöjen tulee tukea yksilön ja yhteisön kasvua, oppimista ja vuorovaikutusta.

Hyvin toimivat oppimisympäristöt edistävät vuorovaikutusta, osallistumista ja yhteisöllistä tiedon rakentamista ja oppimista. Ne myös mahdollistavat aktiivisen yhteistyön koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Toimiva oppimisympäristö muodostaa pedagogisesti monipuolisen ja joustavan kokonaisuuden. Oppimisympäristöjen tulee tarjota mahdollisuuksia luoviin ratkaisuihin sekä asioiden tarkasteluun ja tutkimiseen eri näkökulmista.

Perusopetuksen tilaratkaisujen kehittämisessä, suunnittelussa, toteutuksessa ja käytössä otetaan huomioon ergonomia, ekologisuus, esteettisyys, esteettömyys ja akustiset olosuhteet sekä tilojen valaistus, sisäilman laatu, viihtyisyys, järjestys ja siisteys. Koulun tilaratkaisuilla kalusteineen, varusteineen ja välineineen on mahdollista tukea opetuksen pedagogista kehittämistä ja oppilaiden aktiivista osallistumista. Koulutilojen lisäksi eri oppiaineiden opetuksessa hyödynnetään luontoa ja rakennettua ympäristöä. Kirjastot, liikuntatilat, museot, kirkot ja monet muut yhteistyötahot tarjoavat monimuotoisia oppimisympäristöjä.

Tieto- ja viestintäteknologia kuuluvat oppimisympäristöön. Sen avulla vahvistetaan oppilaiden osallisuutta ja yhteisöllisen työskentelyn taitoja sekä tuetaan oppilaiden oppimista. Oppimisympäristöjen kehittämisessä otetaan huomioon monimuotoinen mediakulttuuri. Uusia

tieto- ja viestintäteknologisia ratkaisuja otetaan käyttöön oppimisen edistämiseksi ja tukemiseksi. Oppilaiden omia tietoteknisiä laitteita voidaan käyttää oppimisen tukena huoltajien kanssa sovittavilla tavoilla. Samalla varmistetaan, että kaikilla oppilailla on mahdollisuus tieto- ja viestintäteknologian käyttöön.

Oppimisympäristöjen tulee olla turvallisia ja terveellisiä sekä edistää oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaista tervettä kasvua ja kehitystä. Oppilaita ohjataan vastuulliseen ja turvalliseen toimintaan kaikissa oppimisympäristöissä. Hyvä työrauha sekä ystävällinen ja kiireetön ilmapiiri tukevat oppimista.

Opetuksessa käytetään eri ikäkausiin sekä erilaisiin oppimistilanteisiin soveltuvia työtapoja. Työtapojen ja arviointimenetelmien monipuolisuus antaa oppilaalle mahdollisuuden osoittaa osaamistaan eri tavoin.

Monipuoliset työtavat tuovat oppimiseen iloa ja onnistumisen kokemuksia sekä tukevat eri ikäkausille ominaista luovaa toimintaa. Työtapojen valinnalla voidaan tukea yhteisöllistä oppimista, jossa osaamista ja ymmärrystä rakennetaan vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Oppilaita ohjataan toimimaan erilaisissa rooleissa, jakamaan osaamistaan keskenään ja olemaan vastuussa sekä henkilökohtaisista että yhteisistä tavoitteista ja välineistä.

Työtapojen valinnassa otetaan huomioon eri oppiaineiden ominaispiirteet sekä laajalaisen osaaminen. Oppimisen kannalta tärkeitä ovat tiedon hankkimisen, käsittelyn, analysoimisen, esittämisen, soveltamisen, yhdistelemisen, arvioinnin ja luomisen taidot. Tutkiva ja ongelmalähtöinen työskentely, leikki, mielikuvituksen käyttö ja taiteellinen toiminta edistävät käsitteellistä ja menetelmällistä osaamista, kriittistä ja luovaa ajattelua sekä taitoa soveltaa osaamista. Myös tekoälyn antamat mahdollisuudet, hyödyt ja haitat huomioidaan opetuksessa. Opetuksen eriyttäminen ja eheyttäminen ohjaavat myös työtapojen valintaa.

Tarkoituksenmukainen tieto- ja viestintäteknologian käyttö lisää oppilaiden mahdollisuuksia kehittää työskentelyään ja verkostoitumistaitojaan. Siten valmiudet tiedon omatoimiseen, vuorovaikutteiseen ja kriittiseen hankintaan, käsittelyyn ja luovaan tuottamiseen karttuvat. Työtapojen valinnassa hyödynnetään pelien ja pelillisyyden tarjoamat mahdollisuudet.

4.4 Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet

Koulut kirjaavat omiin vuosisuunnitelmiinsa monialaisten oppimiskokonaisuuksien sisällöt, tavoitteet ja arvioinnin. Jokaisen oppilaan opintoihin tulee sisältyä vähintään yksi monialainen

oppimiskokonaisuus lukuvuodessa. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteutumista arvioidaan perusopetuksessa vuosittain kevätlukukauden aikana.

Perusopetus järjestetään Alajärvellä pääsääntöisesti vuosiluokittain etenevästi. Vuosiluokkiin sitomattomasta opetuksesta päättää sivistysjohtaja kaupungin hallintosäännön mukaisesti.

4.5 Liikunnallisen elämäntavan edistäminen

Alajärven kaupungin perusopetuksen kouluissa tuetaan oppilaiden hyvinvointia ja terveellisiä elämäntapoja, edistetään päivittäistä liikkumista ja pyritään vähentämään pitkäkestoisen paikallaolon haitallisia vaikutuksia. Liikunnallisen elämäntavan edistäminen on osa koulujen toimintakulttuuria ja otetaan huomioon oppimisympäristöjen kehittämisessä.

Perusopetuksessa liikunnallisen elämäntavan edistäminen otetaan huomioon kaikessa koulujen toiminnan suunnittelussa. Aktiivisuutta edistetään esimerkiksi toiminnallisten opetusmenetelmien avulla, tauottamalla oppitunteja, kehittämällä aktiivista välituntitoimintaa, hyödyntämällä koulujen toimintaympäristöjä sekä tukemalla aktiivista koulumatkaliikuntaa. Liikkuva koulu -toimintaa pyritään juurruttamaan pysyväksi osaksi Alajärven kaupungin perusopetuksen toimintakulttuuria. Myös kolmannen sektorin toimijoita pyritään hyödyntämään mahdollisuuksien mukaan.

Liikunnallisen elämäntavan toteuttamisen tavat, seuranta, arviointi ja kehittäminen kirjataan vuosittain hyväksyttäviin koulujen lukuvuosisuunnitelmiin.

5 Oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen

Alajärven kaupungin koulujen yhteisöllisen opiskeluhuollon tarkoituksena on hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä kasvun, oppimisen ja koulunkäynnin ongelmien ennaltaehkäisevä toiminta. Opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan koulujen yhteiset käytänteet. Tavoitteita ja toimintamalleja täydennetään koulukohtaisesti lukuvuosisuunnitelmassa lukuvuosittain. Lukuvuosisuunnitelmassa määritellään tavoitteet, tehtävät, eri toimijoiden vastuualueet, suunnittelu, tiedottaminen sekä kokoontuminen ja käytännöt. Oppilaiden ja huoltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen otetaan huomioon kaikissa yhteisöllisen opiskeluhuollon toiminnaissa.

5.1 Yhteinen vastuu koulupäivästä

Opetustoimi ja koulu tekevät monipuolista yhteistyötä perusopetuksen yhtenäisyyden, eheyden ja laadun varmistamiseksi, toiminnan avoimuuden lisäämiseksi sekä oppilaiden oppimisen ja kasvun tukemiseksi. Yhteistyötä tarvitaan myös oppimisympäristöjen monipuolisuuden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin turvaamiseksi. Yhteistyö on suunnitelmallista ja sen toteutumista arvioidaan yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa.

Vastuu kodin ja koulun yhteistyön edellytysten kehittämisestä on opetuksen järjestäjällä.

Yhteistyö edellyttää koulun henkilöstön aktiivisuutta ja aloitteellisuutta sekä keskustelua ja tiedottamista huoltajan, opettajan ja oppilaan oikeuksista sekä velvollisuuksista. Yhteistyön lähtökohtana on eri osapuolien keskinäinen kunnioitus. Kodin ja koulun yhteistyössä otetaan huomioon perheiden erilaisuus, yksilölliset tarpeet sekä perheen kieli- ja kulttuuritausta. Koulut kirjaavat kodin ja koulun yhteistyömuodot vuosisuunnitelmaan. Kodin ja koulun välisen yhteistyön tavoitteena on oppilaan kokonaisvaltainen hyvinvointi. Kodin tehtävänä on tukea koulussa tapahtuvaa opetustyötä ja koulussa tuetaan kodin tekemää kasvatustyötä. Kodin ja koulun välisessä yhteydenpidossa pääasiallinen väline on Wilma-käyttöjärjestelmä. Koulu tiedottaa huoltajille koululla tapahtuvasta toiminnasta.

Koulun rehtori päättää ja sopii yhteistyömuodoista koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Yhteistyömuodot kirjataan koulun vuosisuunnitelmaan.

Perusopetuslain mukaan koululla tulee olla sen oppilaista muodostuva oppilaskunta. Oppilaiden osallisuutta tuetaan koulun järjestämällä oppilaskuntatoiminnalla. Oppilaat osallistuvat koulutyössä monialaisten oppimiskokonaisuuksien ja valinnaisaineiden suunnitteluun sekä yhteisölliseen opiskeluhooltoon.

Oppilaskunnan ja sen toimielinten tehtävänä on edistää oppilaiden yhteistoimintaa, vaikutusmahdollisuuksia ja osallistumista. Se innostaa oppilaita esittämään näkemyksiään, toimimaan ja vaikuttamaan omiin ja yhteisiin asioihin. Oppilaiden osallisuus ja sen laajuus sovitaan yhdessä oppilaskunnan kanssa. Koulut kirjaavat koulukohtaiset täsmennykset oppilaiden osallisuudesta vuosisuunnitelmaan.

Oppilaiden osallisuutta tuetaan ja kiusaamattomuutta edistetään vuorovaikutus- ja tunnetaitojen harjaannuttamisella niin toimintakulttuurin läpäisevän yrittäjämäisen toimintatavan kontekstissa kuin osana muutakin eteläpohjalaista perusopetuksen opetussuunnitelmaa. Tämän lisäksi kouluilla voi olla käytössä tunne- ja vuorovaikutustaitoihin liittyviä materiaaleja. Kiusaamistapauksia varten on käytössä koulukiusaamisen ehkäisemiseksi laadittu toimintasuunnitelma.

5.2 Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten toimien käyttö

Jos perusopetuksessa oleva oppilas käyttäytyy uhkaavasti tai väkivaltaisesti ja vaarantaa toisen oppilaan tai muun henkilön turvallisuuden, häneltä voidaan evätä opetus jäljellä olevan koulupäivän ajaksi. Opetuksen epääminen on mahdollista myös, jos oppilaan häiritsevä käyttäytyminen vaikeuttaa kohtuuttomasti opetusta. Jäljellä olevan koulupäivän lisäksi myös seuraava koulupäivä voidaan evätä oppilaalta perustellusta syystä, jos opetuksen järjestäjä tarvitsee aikaa sen suunnitteluun, miten oppilaan turvallinen paluu takaisin opetukseen toteutetaan.

Opetuksen epäämisessä oppilaalle laaditaan suunnitelma.

Alajärven kaupungin hallintosäännön mukaan oppilaan erottamisesta ja opiskelusta pidättämisestä päättää sivistyslautakunta. Suunnitelman laatii luokanopettaja/ryhmänohjaaja. Suunnitelmaan kirjataan oppilaan opetuksen toteuttaminen ja seuranta epäämisen aikana ja suunnitelma turvallisen opetukseen palaamisen tukemiseksi. Suunnitelmaan kirjataan oppilaan opetuksen toteuttamisen ja seurannan vastuuhenkilöt. Suunnitelmalomake on Wilman tuki -välilehdellä. Oppilasta ja huoltajaa tulee kuulla suunnitelman laatimisessa.

Tarvittaessa koulun toimesta ollaan yhteydessä koulun opiskeluhoollon palveluihin sekä opetuksen epäämisen aikana että oppilaan palatessa opetukseen.

Kasvatuskeskustelut ja kurinpidolliset keinot sekä turvaamistoimet perusopetuksessa

Keino tai toimi	Toimivaltainen vastuuhenkilö	Kuuleminen, ilmoittaminen, kirjaaminen	Muuta huomioitavaa
KASVATUSKESKUSTELU			
Kasvatuskeskustelu, ensisijainen toimi (POL 35 a §)	Opettaja tai rehtori	Ilmoitettava huoltajalle, jolla mahdollisuus osallistua. Kirjattava.	Max. 2 tuntia. Yksilöidään teko, syyt, seuraukset ja korjaavat keinot.
OPPILAAN VELVOLLISUUDET			
Siivousvelvoite (POL 35 §) jos tekijä on varmuudella tiedossa ja yksilöitävissä	Opettaja tai rehtori	Mikäli tehtävä suoritetaan oppilaan työpäivän ulkopuolella, siitä tulee ilmoittaa oppilaan huoltajalle Wilma-viestillä.	Max. 2 tuntia. Valvonta järjestettävä. Turvallisuudesta huolehdittava. Oppilas ei voi tehtävän suorittamisen vuoksi jäädä pois opetuksesta. Tehtävän suorittaminen tulee ottaa huomioon päätettäessä muista lainmukaisista kurinpidollisista toimenpiteistä.
Tekemättömät kotitehtävät (POL 35 §, 36 §, 36 a § ja perusopetusasetus (852/1998) 18 §)	Opettaja	Ilmoitettava huoltajalle Wilmassa, kirjaus oppilaan tuntimerkintöihin.	Valvottava.

KURINPIDOLLISET KEINOT			
Opetustilasta poistaminen jäljellä olevan oppitunnin ajaksi (POL 36 §, 36 a §, 36 h §, perusopetusasetus (852/1998) 18 §)	Opettaja tai rehtori tai molemmat yhdessä	Ilmoitettava huoltajalle ennalta määritellyllä tavalla. Kirjataan Wilmaan tuntimerkintä, opetustilasta poistaminen	Valvonta järjestettävä. Jos on käytetty välttämättömiä voimakeinoja, tehdään kirjallinen selvitys opetuksen järjestäjälle sivistysjohtajalle
Jälki-istunto opetuksen häiritseminen, järjestyksen rikkominen, vilpillinen käytös (POL 36 §, 36 a §, perusopetusasetus (852/1998) 18 §)	Opettaja tai rehtori	Oppilasta on kuultava. Ilmoitettava huoltajalle koulun määrittämällä tavalla. Kirjataan Wilmaan kurinpitotoimet – lomakkeelle.	Max. 2 tuntia. Yksilöidään teko, hankitaan riittävä selvitys, valvottava. Ei oppituntien aikana. Hiljaa istuttaen tai teettämällä ikään ja tekoon suhteutettuja kehittäviä tehtäviä.
Opetuksen epääminen enintään jäljellä olevan ja seuraavan työpäivän ajaksi Turvaamistoimi, jos oppilaan tai jonkun muun turvallisuus kärsii oppilaan käyttäytymisen vuoksi (POL 36 §, 36 a §, 36 h §, perusopetusasetus (852/1998) 18 §)	Rehtori	Ilmoitettava huoltajalle ja tarvittaessa sosiaalihuollon toimeenpanosta vastaavalle viranomaiselle. Huoltajalle kirjallinen päätös valitusosoituksella. Hallintopäätös, kirjattava määritellyllä tavalla. Oppilaalle tulee tarjota mahdollisuus keskustella koulupsykologin tai kuraattorin kanssa sekä järjestettävä muu hänen tarvitsemansa tuki epäämisen aikana ja oppilaan palatessa opetukseen.	Valvonta järjestettävä. Jos poistetaan välttämättömin voimakeinoin, annettava kirjallinen selvitys opetuksen järjestäjälle.

		Oppilaalle tehdään suunnitelma opetuksen järjestämisestä epäämisen aikana ja turvallisen opetukseen palaamisen tukemiseksi.	
Kirjallinen varoitus (POL 36 §, 36 a §, 36 h §)	Rehtori	Kuultava oppilasta ja huoltajaa. Huoltajalle kirjallinen päätös valitusosoituksella. Hallintopäätös, kirjattava määritellyllä tavalla.	
Määräaikainen erottaminen vakava rikkomus tai toistuva piittaamattomuus jatkuu muiden kurinpidollisten toimien jälkeen (POL 36 §, 36 a §, 36 h §)	Sivistyslautakunta	Kuultava oppilasta ja huoltajaa. Huoltajalle kirjallinen päätös valitusosoituksella. Hallinnollinen päätös, täytäntöönpanosta päätettävä ja päätös perusteltava. Tiedoksi sosiaaliviranomaiselle.	Max. 3 kk. Yksilöidään teko, hankitaan riittävä selvitys, järjestetään tarvittava opiskeluhoolto, järjestetään opetus, laaditaan henkilökohtainen suunnitelma opetuksesta.

TURVAAMISTOIMET

Poisotto-oikeus (POL 36 d §) Kielletty tai vaarallinen esine tai aine, jolla häiritsee tai joka häiritsee opetusta/oppimista. Ensin pyydetään antamaan pois. Jos ei anna, on oikeus ottaa pois. Häirintään käytetty esine annetaan työpäivän päätyttyä takaisin. Kielletyt esineet tai aineet huoltajalle tai poliisille hallussapito-oikeuden mukaisesti.	Rehtori tai opettaja tai yhdessä ennalta laaditun suunnitelman ja ohjeiden mukaan.	Ilmoitettava huoltajalle mahdollisimman pian. Kirjattava, samoin hävittäminen ja takaisin luovuttaminen on kirjattava.	Viimesijainen puuttumiskeino. Varmistettava turvallisuus, hienotunteisuus, henkilökohtainen koskemattomuus. Jos on käytetty välttämättömiä voimakeinoja, tehdään kirjallinen selvitys opetuksen järjestäjälle.
Tarkastamisoikeus (POL 36 e §, 36 f §) Jos on ilmeistä, että oppilaalla on hallussaan turvallisuutta vaarantava kielletty esine tai aine, eikä oppilas luovuta tai osoita, ettei hänellä ole sellaista hallussaan.	Opettaja ja rehtori	Ilmoitettava huoltajalle mahdollisimman pian. Kirjattava rehtorin ylläpitämään rekisteriin: Päiväys, tarkastajat, mitä takavarikoitu sekä luovutuspäivämäärä ja kenelle luovutettu.	Oppilaalle ilmoitettava syy. Tarkastaja samaa sukupuolta, ja oltava toinen täysi-ikäinen koulun henkilökuntaan kuuluva läsnä. Oppilaan pyynnöstä läsnä hänen valitsemansa henkilökunnan jäsen, jos se on mahdollista. Haltuun otettujen esineiden ja aineiden luovuttamisessa ja hävittämisessä toimitaan perusopetuslain mukaisesti.

5.2.1 Kasvatuskeskustelujen ja kurinpidollisten toimien käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista

Lainsäädäntö velvoittaa, että oppilas suorittaa tehtävänsä tunnollisesti, käyttäytyy muita kiusaamatta ja syrjimättä sekä toimii siten, ettei hän vaaranna toisten oppilaiden tai opiskelijoiden, kouluyhteisön tai opiskeluympäristön terveyttä ja turvallisuutta. Jos oppilas laiminlyö perusopetuslain mukaisten velvollisuuksien asianmukaisen noudattamisen tai esim. rikkoo koulun järjestyssääntöjä, häntä voidaan ojentaa tai häneen voidaan kohdistaa kurinpitotoimia.

Kurinpitotoimenpiteet alkavat aina oppilaan kuulemisella. Oppilaalla on silloin mahdollisuus selittää toimintaansa, oikaista mahdollinen väärinkäsitys tms. Kuuleminen tehdään aina mahdollisimman pian ja yleensä vasta sen jälkeen asiasta ilmoitetaan kaikille asiaan liittyvien oppilaiden huoltajille.

Kaikissa kurinpitotoimissa ja rangaistuksissa on huoltajille ilmoitettava asiasta ja asia on kirjattava. Kirjaaminen tehdään oppilaan Wilmaan. Kirjallisessa varoituksessa ja määräaikaaisessa erottamisessa on huoltajille varattava mahdollisuus tulla kuulluksi ennen rangaistuksen määräämistä.

Koulu käyttää lakisääteistä julkista valtaa. Huoltajan lupaa kurinpitotoimiin ei tarvita, eikä oppilaan kuulemisessa ole huoltajalla oikeutta vaatia olla läsnä. Huoltajat eivät voi myöskään mitätöidä koulun antamaa rangaistusta.

Jos huoltaja haluaa selvittää rangaistuksen syitä, tulee hänen olla ensisijaisesti yhteydessä rangaistuksen määränneeseen opettajaan ja sen jälkeen tarvittaessa rehtoriin/koulunjohtajaan.

5.2.1.1 Oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön

Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Tämän vuoksi kouluun ei saa tuoda eikä koulussa pitää hallussa laissa kiellettyjä esineitä tai aineita: alkoholilain, huumausainelain ja tupakkalain mukaisia tuotteita tai vahingoittamiseen soveltuvia aineita tai lyömiseen soveltuvia esineitä (järjestyslaki) tai omaa tai toisen turvallisuutta vaarantavia tai erityisesti omaisuuden vahingoittamiseen soveltuvia esineitä tai aineita.

Koulun opettaja tai rehtori/koulunjohtaja ilmoittaa tietoonsa tulleesta koulussa tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta tai väkivallasta niihin syyllistyneen ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle.

Koululla ei ole kuitenkaan toimivaltaa määrätä rangaistuksia koulumatkoilla sattuneista tapauksista. Järjestyssäännöt eivät ole voimassa koulumatkalla.

5.2.1.2 Poissaolojen seuranta, niistä ilmoittaminen ja niihin puuttuminen

Oppilaan tulee osallistua perusopetukseen, jollei hänelle ole erityisestä syystä tilapäisesti myönnetty vapautusta (Pol35 §). Luvallisia koulun hyväksymiä poissaoloja ovat sairaus, sekä pyydyt ja myönnetyt poissaolot. Poissaolojen ilmoittamiseen ja seurantaan käytetään ensisijaisesti Wilma-järjestelmää.

Oppilaan huoltajien tulee ilmoittaa luokanopettajalle tai -ohjaajalle oppilaan sairauteen liittyvästä poissaolosta mahdollisimman pian. Hyvä tapa on tehdä ilmoitus samana aamuna. Mikäli oppilas on poissa koulusta huoltajien siitä ilmoittamatta, on opettajan tai luokanohjaajan tiedusteltava huoltajilta poissaolon syytä. Jos oppilaan yksittäiset luvattomat poissaolot ovat toistuvia, opettajan tai luokanohjaajan on keskusteltava asiasta oppilaan ja hänen huoltajiensa kanssa. Luokanopettajalla ja ohjaajalla on velvollisuus sopia yksilökohtaisen opiskeluhuollon monialaisen asiantuntijaryhmän koollekutsujan kanssa ryhmän koollekutsumisesta, jos oppilaan luvattomat poissaolot tai jatkuvat yksittäiset poissaolot jatkuvat, eikä asian käsittely oppilaan huoltajien kanssa tuota tulosta.

Luvan tilapäiseen poissaoloon myöntää viiteen päivään asti oppilaan opettaja tai luokanohjaaja. Pidemmistä poissaoloista päättää rehtori/koulunjohtaja saatuaan asiasta huoltajien kirjallisen hakemuksen. Hakemus pidemmistä poissaoloista on tehtävä riittävän ajoissa. Huoltajien tulee varmistaa, että oppilas huolehtii koulutehtävänsä poissaoloajaltaan.

Selvittämättömiin poissaoloihin puututaan heti. Jos selvitettyjä poissaoloja on toistuvasti, myös silloin luokanopettaja/luokanohjaaja keskustelee asiasta oppilaan ja hänen huoltajiensa kanssa. Jos oppilaan koulunkäynti vaarantuu luvattomien poissaolojen takia, eikä tukitoimista ole ollut apua, yksilökohtaisen opiskeluhuollon monialaisessa asiantuntijaryhmässä arvioidaan lastensuojeluilmoituksen tarvetta.

Luokanopettajan tai ryhmänohjaajan tulee seurata jatkuvasti poissaolomääriä. Erityistä tarkkaavaisuutta tarvitaan siirtymävaiheissa tai selvittämättömien poissaolojen määrän kasvaessa. Alueella on käytössä ohjeistus *Alajärven perusopetuksen poissaoloihin puuttumisen malli* poissaoloihin puuttumisessa.

Ennaltaehkäisevä toiminta poissaoloihin puuttumisen mallissa on yhteisöllisen opiskeluhuollon keinoin oppilaiden osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia tukevan

toiminnan lisäämistä. Vuorovaikutteinen yhteistyö kodin ja koulun välillä sekä positiivisen palautteen antaminen, oppilaan yksilöllinen kohtaaminen lisäävät koulussa viihtymistä.

5.2.1.3 Järjestyssäännöt

Jokaisella koululla tulee olla järjestyssäännöt. Järjestyssäännöillä edistetään koulun sisäistä järjestystä, opiskelun esteetöntä sujumista sekä kouluyhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä. Järjestyssäännöissä voidaan antaa kouluyhteisön turvallisuuden ja viihtyisyyden kannalta tarpeellisia määräyksiä käytännön järjestelyistä ja asianmukaisesta käyttäytymisestä sekä tarkempia määräyksiä esineistä tai aineista sekä niiden käytöstä ja säilytyksestä. Lisäksi määräyksiä voidaan antaa koulun omaisuuden käsittelyistä, koulun tilojen siisteydestä huolehtimisesta sekä oleskelusta ja liikkumisesta koulurakennuksissa ja koulualueella. Järjestyssääntöjen luomiseen ja päivittämiseen otetaan oppilaat, huoltajat ja henkilökunta tiiviisti mukaan. Järjestyssäännöt tulee päivittää vuosittain.

5.3 Opetuksen järjestämistapoja

5.3.1 Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus

Etäopetuksia hyödynnetään lain sallimissa rajoissa.

5.3.2 Yhdysluokkaopetus

Yhdysluokalla tarkoitetaan opetusryhmää, jossa opiskelee eri vuosiluokilla olevia tai vuosiluokkiin sitomattomasti edettäessä eri-ikäisiä oppilaita. Yhdysluokka voidaan perustaa joko oppilasmäärän pienuuden vuoksi tai pedagogisista syistä.

Opetus yhdysluokassa voidaan toteuttaa kokonaan oppilaiden vuosiluokkien mukaisesti tai osittain vuorokurssiperiaatetta noudattaen. Vuorokursseittain opiskeltaessa tulee huolehtia opiskeltavien sisältöjen jatkuvuudesta ja johdonmukaisesta etenemisestä. Erityisesti on huolehdittava oppilaiden opiskelutaitojen kehittymisestä. Mikäli oppilas siirtyy vuorokurssiperiaatteen mukaisesta opiskelusta vuosiluokittain etenevään opiskeluryhmään, oppilaan opetus järjestetään yksilöllisesti mahdollisen puuttuvan oppimäärän tai sen osan suorittamiseksi.

Yhdysluokkaopetuksen tarve määritellään Alajärvellä koulukohtaisesti ja toteutetaan sivistyslautakunnan päättämän tuntikehyksen mukaisesti. Yhdysluokkaopetuksessa tuntijako tulee toteutua siten, että vähintään kahden vuoden sisällä kunkin ikäluokan tuntimäärät vastaavat yhteisen tuntijaon tuntimääriä.

5.3.3 Joustava perusopetus

Perusopetuslain 5§:n mukaan kunta voi järjestää päättämässään laajuudessa perusopetuksen 7-9 -vuosiluokkien yhteydessä annettavaa joustavan perusopetuksen toimintaa.

Joustavan perusopetuksen toiminta on tarkoitettu niille 7-9 -luokkien oppilaille, joilla on alisuoriutumista ja koulumotivaation puutetta sekä oppilaille, joita näyttäisi uhkaavan syrjäytyminen jatkokoulutuksesta tai työelämästä. Oppilas valitaan toimintaan oppilaan ja hänen huoltajiensa tekemän hakemuksen perusteella. Opetuksen järjestäjä päättää oppilasvalinnan perusteista ja valintamenettelystä. Oppilasvalinnasta päättää rehtori ja siitä tehdään hallintopäätös. Päätös valmistellaan monialaisesti opiskeluhoultotyössä. Joustavassa perusopetuksessa noudatetaan yleisiä arvioinnin periaatteita. Arviointimuotoja ovat itsearviointi, väliarviointikeskustelut, lukuvuosiarviointi sekä arviointi työpaikkaopiskelusta.

Joustavan perusopetuksen toiminnan tavoitteena on vahvistaa kokonaisvaltaisesti oppilaan opiskelumotivaatiota ja elämänhallintaa. Perusopetuksen oppimäärän suorittamisen lisäksi tavoitteena on tukea oppilasta toisen asteen koulutukseen siirtymisessä sekä antaa valmiudet selviytyä opiskelussa. Opetus järjestetään koulussa lähiopetuksena ja osaksi työpaikoilla sekä muissa oppimisympäristöissä ohjattuna opiskeluna. Joustavassa perusopetuksessa painotetaan toiminnallisia ja työpainotteisia opiskelumenetelmiä. Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että kaikissa oppimisympäristöissä on huolehdittu työturvallisuudesta. Opetuksen järjestäjän tulee perehdyttää joustavan perusopetuksen tehtävissä toimivat henkilöt tietosuojaan ja salassapitoon liittyviin säädöksiin. Opetuksen järjestäminen monialaisesti edellyttää, että opettajan lisäksi toimintaan osallistuu nuorten sosiaalisen kasvun tukemiseen, perheiden kanssa tehtävään yhteistyöhön sekä muuhun tuki- ja neuvontatyöhön perehtynyt, opetuksen järjestäjän nimeämä henkilö tai henkilöitä.

Toiminnan suunnittelua ja organisointia varten voidaan muodostaa ohjausryhmä.

5.3.4 Valmistavan opetuksen lisäopetus

Alajärvellä järjestetään tarvittaessa valmistavan opetuksen lisäopetusta. Valmistavan opetuksen lisäopetus pyritään järjestämään oppilaan lähikoululla. Tavoitteena on suunnitelmallisen kielen kehityksen, oppimisen ja motivaation tukeminen.

Lisäopetuksen tarpeen arviointi toteutetaan valmistavan opetuksen loppupuolella yhteistyössä valmistavan opetuksen ja muiden oppilasta opettavien opettajien yhteistyönä. Arvioinnissa huomioidaan oppilaan kielitaito, sen kehittyminen sekä oppilaan kokonaistilanne. Arviointimateriaalina käytetään ikätasolle sopivaa testistöä tai erityisopetuksen arviointimateriaaleja.

Lisäopetuksen järjestämisessä huomioidaan erityisesti oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt kuten yhteisopettajuus, joustavat ryhmittelyt, kielitietoinen opetus, monikielisyys, eriyttäminen, tukiopetus, teknologiset ratkaisut ja monipuolinen arviointi.

Opetuksen suunnittelu, toteutus ja arviointi toteutetaan yhteistyössä oppilasta opettavien opettajien kanssa. Valmistavan opetuksen oppilaalle laaditaan lisäopetuksen suunnitelma lisäopetukseen siirryttäessä. Pohjana käytetään valmistavan opetuksen opinto-ohjelmaa, joka on laadittu oppilaalle valmistavan opetuksen aikana.

5.4. Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta

Opetus ja kasvatustulee järjestää yhteistyössä kotien ja huoltajien kanssa siten, että jokainen oppilas saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea. Vastuu kodin ja koulun yhteistyön edellytysten kehittämisestä on opetuksen järjestäjällä. Yhteistyö edellyttää koulun henkilöstön aktiivisuutta ja aloitteellisuutta sekä keskustelua ja tiedottamista huoltajan, opettajan ja oppilaan oikeuksista sekä velvollisuuksista. Yhteistyön lähtökohtana on eri osapuolien keskinäinen kunnioitus. Kodin ja koulun yhteistyössä otetaan huomioon perheiden erilaisuus, yksilölliset tarpeet sekä perheen kieli- ja kulttuuritausta.

Kerhotoiminta on koulussa tapahtuvaa harrastustoimintaa. Kerhotoiminnan tavoitteena on tuottaa elämyksiä, syventää perusopetuksen oppimäärää, lisätä kouluviihtyvyyttä, antaa onnistumisen tunteita sekä kehittää oppilaan taitoja.

Alajärvellä ruokahuolto toteutetaan osana tilapalveluja. Koulun aikuiset huolehtivat ruokailun ohjauksesta, valvonnasta ja tapakasvatuksesta. Oppilaita ohjataan ruokahävikin välttämiseen. Kouluateria kattaa noin kolmanneksen oppilaan päivittäisestä energiatarpeesta. Kouluruokailussa noudatetaan valtion ravitsemusneuvottelukunnan antamia

kouluruokailusuosituksia. Tarvittavista erityisruokavalioista on ilmoitettava Alajärvellä keskuskeittiölle. Erityisruokavaliosta esitetään lääkärin antama todistus. Alajärven kaupungin kotisivulla (Ravitsemispalvelut) on ohje, kuinka huoltaja voi ilmoittaa lapsen erityisruokavalioista.

Alajärvellä järjestetään perusopetuslain mukaista aamu- ja iltapäivätoimintaa ja siinä toteutetaan perusopetuksen arvopohjaa. Toimintaan on laadittu sivistyslautakunnan hyväksymä aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelma.

Koulun kasvatusta ja opetustyön tukemiseksi järjestettävää koulukirjastotoimintaa voidaan toteuttaa yhteistyössä lähikirjaston kanssa.

Oppilaita kannustetaan kulkemaan koulumatkat terveyttä ja kuntoa edistävällä tavalla. Yhdessä kotien kanssa ohjataan oppilaita huolehtimaan koulumatkalla omasta ja muiden turvallisuudesta sekä käyttäytymään asiallisesti matkan aikana. Koulukuljetuksien odotusaikojen valvonnasta ja ohjatusta toiminnasta sekä matkojen aikaisesta turvallisuudesta huolehditaan kouluittain sopimalla yhteisistä menettelytavoista. Niistä sekä kuljetusjärjestelyistä tiedotetaan oppilaita ja huoltajia. Alajärvellä on esi- ja perusopetuksen oppilaille käytössä sivistyslautakunnan hyväksymä kuljetussääntö.

6 Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi perusopetuksessa

Arvioinnilla on kaksi toisiaan tukevaa tehtävää

1. Formatiivinen arviointi: Ohjata ja kannustaa oppimista sekä kehittää oppilaiden itsearvioinnin taitoja.
2. Summatiivinen arviointi: Määrittää missä määrin oppilas on saavuttanut asetetut tavoitteet.

Todistukset

Lukuvuositolidistus annetaan lukuvuoden päättyessä jokaisella vuosiluokalla lukuun ottamatta vuosiluokkaa 9, jolloin oppilas saa päätötolidistuksen.

Lukuvuositolidistukseen merkitään todistuksen, opetuksen järjestäjän, koulun ja oppilaan nimi, oppilaan henkilötunnus, todistuksen antamispäivä, luokanopettajan/ryhmänohjaajan allekirjoitus, oppilaan opinto-ohjelma ja oppiaineittain sanallinen arvio tai numeroarvosana siitä, miten oppilas on saavuttanut asetetut tavoitteet lukuvuoden aikana, opintojen laajuus vuosiviikkotunteina kyseisellä vuosiluokalla sekä tieto luokalta siirtymisestä tai luokalle jättämisestä.

Lukuvuositolidistukseen ei merkitä osasuorituksia tai kesken olevia suorituksia, poissaoloja eikä tietoja oppilaan saamasta tuesta tai oppiaineesta vapauttamista.

Välitodistus annetaan samoin perustein kuin lukuvuositolidistus. Oppilaalle annetaan välitodistus syyslukukauden päättyessä vuosiluokilla 5-9.

Erotodistus annetaan kesken perusopetuksen oppimäärän suorittamista koulusta eroavalle oppilaalle samoin periaattein kuin lukuvuositolidistus.

Päätötolidistus annetaan numeroarvosanoin arvioiden kaikki oppilaan opiskelemat oppiaineet päätösarvioinnin kriteerien mukaisesti. Käyttäytymisen arviointi annetaan liitteenä, jota ei merkitä todistukseen. Koulu voi päättää antaako se käyttäytymisen arvosanan liitteenä. Oppilaalla on oikeus saada se pyydetäessä. Päätötolidistuksen allekirjoittaa koulun rehtori. Muut todistukseen merkittävät tiedot ovat opetussuunnitelman perusteiden mukaiset. Todistusohjat ovat Primus -hallinto-ohjelman tulostustiedostossa.

Väliarvointiin kuuluva arviointikeskustelu kirjataan maakunnalliseen lomakkeeseen. Arviointikeskustelulomakeohjat ovat Wilmassa. Opettaja tulostaa täytetyn lomakkeen arviointikeskustelun jälkeen ja allekirjoitettu lomake laitetaan todistuskansioon.

Välitodistuksen vuosiluokilla 1-4 korvaa arviointikeskustelu

- läsnä oppilas, opettaja ja huoltaja
- kaikkia osallistuvia kuullaan
- marras-tammikuun aikana, viikkoon 5 mennessä
- kirjaus Wilma -järjestelmässä olevalle lomakkeelle

Lukuvuositoldistus vuosiluokilla 1-3

- sanallinen arviointi
- kaikki aineet arvioidaan hyväksytty/hylätty
- äidinkieli ja matematiikka arvioidaan sanallisesti tarkemmin todistuksen liitteenä
- käyttäytymisestä tehdään sanallinen arvio todistuksen liitteenä

Lukuvuositoldistus vuosiluokalla 4

- kaikki oppilaan opiskelemat oppiaineet ja käyttäytyminen arvioidaan numeroilla
- valinnaiset aineet arvioidaan hyväksytty/hylätty

Välitodistus ja lukuvuositoldistus vuosiluokilla 5-6

- kaikki oppilaan opiskelemat oppiaineet ja käyttäytyminen arvioidaan numeroilla
- valinnaiset aineet arvioidaan hyväksytty/hylätty
- vanhempaintapaamisissa käsitellään oppilaan arviointiin liittyviä asioita

Välitodistus vuosiluokilla 7-8

- väliarviointiin kuuluvat oppiaineet ja käyttäytyminen arvioidaan numeroilla

Lukuvuositoldistus vuosiluokilla 7-8

- kaikki oppilaan opiskelemat oppiaineet ja käyttäytyminen arvioidaan numeroilla
- lukuvuoden päätteeksi tehtävä arviointi sisältää tiedon siitä, miten oppilas on saavuttanut vuosiluokkaistetut tavoitteet kaikissa opiskelemissaan aineissa
- päättyvät oppiaineet; musiikki, kuvataide, käsityö ja kotitalous; arvioidaan päättöarvioinnin kriteerien mukaisesti
- oppimäärältään alle 2 vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet arvioidaan hyväksytty/hylätty
- alle 2 vuosiviikkotuntia käsittäviin, kesken jääneisiin valinnaisaineisiin merkitään 'osallistunut'
- vanhempaintapaamisissa käsitellään oppilaan arviointiin liittyviä asioita

Välitodistus 9. vuosiluokalla

- väliarviointiin kuuluvat oppiaineet numeroilla
- käyttäytymisen arviointi annetaan liitteenä
- jatko-opintoihin hakeutumista varten annettavassa välitodistuksessa käyttäytymistä ei arvioida

Päättöarviointi

- kaikki oppilaan opiskelemaat oppiaineet arvioidaan opetussuunnitelman päättöarvioinnin kriteerien mukaisesti
- käyttäytymisen arviointi annetaan liitteenä (ei merkitä todistukseen)
- oppimäärältään alle 2 vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet arvioidaan
- hyväksytty/hylätty
- alle 2 vuosiviikkotuntia käsittäviin, kesken jääneisiin valinnaisaineisiin merkitään 'osallistunut'
- vanhempaintapaamisissa käsitellään oppilaan arviointiin liittyviä asioita

Käyttäytymiselle asetetut tavoitteet

Oppilas oppii:

- noudattamaan koulun sääntöjä ja annettuja ohjeita
- käyttäytymään kohteliaasti, ystävällisesti, suvaitsevaisesti ja auttavaisesti muita kohtaan
- käyttäytymään tilanteeseen sopivalla tavalla
- antamaan työrauhan
- toimimaan kouluyhteisössä rakentavasti
- käyttämään asiallista ja tilanteeseen sopivaa kieltä
- työskentelemään erilaisissa ryhmissä.

Käyttäytymisestä annettavan arvosanan kriteerit

Arvosana	Kriteerit
10 erinomainen	• Oppilas noudattaa koulun sääntöjä. • Oppilas käyttäytyy esimerkillisen kohteliaasti, ystävällisesti ja auttavaisesti muita kohtaan. • Oppilas käyttäytyy esimerkillisen oikeudenmukaisesti ja suvaitsevaisesti muita kohtaan. • Oppilas sopeutuu työhön erilaisissa ryhmissä ja edistää yhteistä työskentelyä. • Oppilas edistää työrauhaa. • Oppilaan kielenkäyttö on esimerkillistä. • Oppilas luo käytöksellään ympärilleen myönteistä ilmapiiriä. • <i>Oppilaaseen ei ole kohdennettu kasvatuksellisia toimia (kirjattu kasvatuskeskustelu, jälki-istunto), opetuksen epäämistä tai kurinpidollisia toimia (kirjallinen varoitus, määräaikainen erottaminen).</i>
9 kiitettävä	• Oppilas noudattaa koulun sääntöjä. • Oppilas käyttäytyy kohteliaasti, ystävällisesti ja auttavaisesti muita kohtaan. • Oppilas käyttäytyy oikeudenmukaisesti ja suvaitsevaisesti muita kohtaan. • Oppilas sopeutuu työhön erilaisissa ryhmissä. • Oppilas antaa toisille työrauhan. • Oppilaan kielenkäyttö on asiallista. • <i>Oppilaaseen on voitu kohdentaa yksittäinen kasvatuskeskustelu tai jälki-istunto, mutta ei opetuksen epäämistä tai kurinpidollisia toimia (kirjallinen varoitus, määräaikainen erottaminen). Oppilas on muuttanut käyttäytymistään ohjattuun suuntaan.</i>
8 hyvä	• Oppilas noudattaa koulun sääntöjä. • Oppilas sopeutuu yleensä työhön erilaisissa ryhmissä. • Oppilas antaa toisille yleensä työrauhan. • Oppilas käyttäytyy ystävällisesti muita kohtaan. • Oppilaan kielenkäyttö on yleensä asiallista. • <i>Oppilaaseen on voitu kohdentaa kasvatuksellisia toimia (kirjattu kasvatuskeskustelu, jälki-istunto), mutta ei opetuksen epäämistä tai kurinpidollisia toimia (kirjallinen varoitus, määräaikainen erottaminen). Oppilas on muuttanut käyttäytymistään ohjattuun suuntaan.</i>
7 tyydyttävä	• Oppilaalla on vaikeuksia koulun sääntöjen noudattamisessa. • Oppilas häiritsee joskus työrauhaa. • Oppilaalla on jonkin verran ongelmia sopeutumisessa työhön erilaisissa ryhmissä. • Oppilaalla on joskus vaikeuksia ottaa toiset huomioon. • Oppilaan kielenkäyttö vaatii ohjausta. • Oppilaan käyttäytymistä joudutaan ohjeistamaan. • <i>Oppilaaseen on voitu kohdentaa kasvatuksellisia toimia (kirjattu kasvatuskeskustelu, jälki-istunto) tai opetuksen epäämistä, mutta ei kurinpidollisia toimia (kirjallinen varoitus, määräaikainen erottaminen). Oppilas on muuttanut käyttäytymistään ohjattuun suuntaan.</i>
6 kohtalainen	• Oppilaalla on vaikeuksia koulun sääntöjen noudattamisessa. • Oppilaalla on ongelmia sopeutumisessa työhön erilaisissa ryhmissä. • Oppilaalla on vaikeuksia ottaa toisia huomioon. • Oppilas häiritsee toistuvasti työrauhaa. • Oppilaan kielenkäyttö vaatii usein ohjausta. • Oppilaan käyttäytymistä joudutaan ohjeistamaan toistuvasti. • <i>Oppilaaseen on kohdennettu kasvatuksellisia toimia (kirjattu kasvatuskeskustelu, jälki-istunto), opetuksen epäämistä tai kurinpidollisia toimia (kirjallinen varoitus, määräaikainen erottaminen). Oppilas on muuttanut käyttäytymistään ohjattuun suuntaan.</i>

5 välttävä	• Oppilaalla on usein vaikeuksia koulun sääntöjen noudattamisessa. • Oppilaalla on ongelmia sopeutumisessa työhön erilaisissa ryhmissä. • Oppilas ei anna toisille työrauhaa. • Oppilas ei osaa ottaa toisia huomioon. • Oppilaan kielenkäyttö on asiantonta. • Oppilaan käyttäytymistä joudutaan ohjeistamaan jatkuvasti. • <i>Oppilas käyttäytyy välinpitämättömästi.</i> • <i>Oppilaaseen on kohdennettu useita kasvatuksellisia toimia (kirjattu kasvatuskeskustelu, jälki-istunto), opetuksen epäämistä tai kurinpidollisia toimia (kirjallinen varoitus, määräaikainen erottaminen). Oppilas ei ole muuttanut käyttäytymistään ohjattuun suuntaan.</i>
4 hylätty	• Oppilas ei kykene toimimaan kouluyhteisössä.

Erityinen tutkinto

Oppilas voi suorittaa erityisen tutkinnon koulun rehtorin kanssa erikseen sovitulla tavalla. Rehtori määrittää erityisen tutkinnon järjestämisen käytänteet yhteistyössä oppiaineita opettavien opettajien kanssa (aikataulu ja osaamisen näyttötavat).

7 Oppimisen ja koulunkäynnin tuen käytännön järjestämiseen liittyvät keskeiset linjaukset Alajärven sivistyspalvelujen piirissä

7.1. Kodin ja koulun yhteistyö tuen aikana

Opetus ja kasvatus tulee järjestää yhteistyössä huoltajien kanssa siten, että jokainen oppilas saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea. Koulun henkilöstön on tärkeää olla yhteydessä kotiin heti, kun oppilaalla ilmenee oppimisen tai koulunkäynnin ongelmia tai hänen hyvinvointinsa on vaarantumassa. Yhteys koteihin on luotu jo ennen oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarpeen ilmenemistä.

Huoltajalle on annettava mahdollisuus osallistua tuen tarpeen arviointiin. Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa tuen saannin mahdollisuuksista ja käytettävissä olevista tukimuodoista. Huoltajien kanssa keskustellaan oppilaan tarvitseman tuen tavoitteista, toimenpiteistä sekä seurannasta ja huoltajia informoidaan oppimisen tuen käytänteistä. Yhteistyössä pyritään ratkaisukeskeisyyteen.

7.2 Tuen järjestäminen

Oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä tukevat oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt sekä ryhmäkohtaiset tukimuodot, jotka kuuluvat kaikille oppilaille. Mikäli ryhmäkohtaiset tukimuodot eivät ole riittäviä oppilaan oppimisen etenemiseksi, tulee oppilaan saada oppilaskohtaisia tukitoimia. Oppilas voi saada myös yhtäaikaaisesti ryhmäkohtaisia tukimuotoja sekä oppilaskohtaisia tukitoimia. Tuen tarpeesta ja eri tukimuodoista keskustellaan oppilaan ja huoltajien kanssa, mutta huoltajan suostumusta tuen antamiseen ei vaadita.

Mikäli oppilas tarvitsee oppilaskohtaisia tukitoimia, tulee hänelle laatia oppilaskohtaisen tuen tarpeen arvioinnoin pohjalta laadittava oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma. Suunnitelman laativat oppilaan opettajat yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa. Suunnitelman laatiminen on kuitenkin mahdollista myös niissä tilanteissa, joissa yhteistyölle on esimerkiksi huoltajasta johtuva este. Päävastuu suunnitelman laatimisesta on luokan- / aineenopettajalla. Suunnitelma tarkistetaan aina tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa, oppilaan tarpeiden mukaiseksi.

Oppilaskohtaiset tukitoimet järjestetään oppilaan edun mukaisesti ensisijaisesti muun opetuksen yhteydessä, osittain tai kokonaan joustavassa pienryhmässä (esim. tupaluokat) tai erityisluokassa (k- ja e-tuvat). Toiminta-alueittaista opetusta järjestetään pääasiassa Alajärven yläkoulun E-tupa -luokissa, erityisesti Anttulassa sijaitsevassa E-tupa 1F-luokassa.

Mikäli on tarpeen aloittaa oppilaskohtaiset tukitoimet, tehdään oppilaalle tukea koskeva hallintopäätös. Päätös tehdään sähköisesti ja se on päätöstä hakeneen opettajan ja huoltajien nähtävissä Wilmassa. Alajärven sivistyspalvelujen alueella sivistysjohtaja tekee tukea koskevat hallintopäätökset. Päätökset tehdään oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevan suunnitelman, mahdollisten asiantuntijalausuntojen sekä opettajan laatiman esityksen perusteella. Oppilaskohtaista tukea koskevassa päätöksessä määritellään myös mahdolliset tarpeet perusopetuslain 20 h §:ssä tarkoitetusta oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle, perusopetuslain 20 i §:n mukainen opetuksen järjestämiseksi oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite sekä toiminta-alueittaisen opetuksen järjestämiseksi. Tukea koskevat viranhaltijapäätökset arkistoidaan ja säilytetään koulutoimistossa. Mikäli oppilaan opetuksen järjestäjä vaihtuu, on tukea koskeva päätös tehtävä uudelleen.

Päätökset varhennettuun opetukseen siirtymisestä tekee varhaiskasvatuspäällikkö. Päätökset tehdään asiantuntijalausuntojen ja varhaiskasvatuksen erityisopettajan tekemän esityksen perusteella.

Kuntien järjestämässä perusopetuksessa kuntoutukset, terapiat ja muut vastaavat tukimuodot eivät ole koulun toimintaa ja ne tulisi ensisijaisesti järjestää oppituntien ulkopuolella.

7.2.1 Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt rakentuvat hyvästä pedagogiikasta sekä johdonmukaisesta ja kehittyvästä toimintakulttuurista.

PEDAGOGIIKKA JA TOIMINTAKULTTUURI

Kaikkia ryhmiä hyödyttää oppimisympäristön selkeys ja rauhallisuus sekä opetuksen suunnitelmallisuus. Määritelty istumajärjestys ja taululle koottu päivä- ja tuntistruktuuri jäsentää käyttäytymistä ja oppimista.

- Struktuuri
- Selkeä tavoitteenasettelu oppimiselle ja osaamiselle
- Luokan säännöt
- Istumajärjestys
- Päivä- ja tuntistruktuuri
- Selkeä oppitunnin aloitus ja lopetus
- Tauotus ja pilkkominen
- Ennakointi
- Palkitsemisjärjestelmät
- Poissaolojen seuranta ja puuttuminen

VUOROVAIKUTUS

Opettajalla on tärkeä merkitys ryhmän psykologisen turvallisuuden sekä positiivisen vuorovaikutusilmapiirin luojana ja ylläpitäjänä. Kohtaamisen kulttuuri (mm. tervehtiminen, kuulumisten kysely, keskustelut) lisää kouluviihtyvyyttä ja vähentää koulupoissaoloja. Kannustava palaute ja osallisuuden kokemukset vahvistavat oppilaan myönteistä minäkuvaa sekä pystyvyyden tunnetta.

- Kuuntele, kohtaa, ole läsnä!
- Positiivinen kannustus
- Ryhmäyttäminen
- Tunne- ja vuorovaikutustaitojen harjoittelu
- Osallisuuden vahvistaminen
- Luokan ilmapiiri – turvallisuus
- Kiusaamiseen ja häirintään puuttuminen

OPPIMISYMPÄRISTÖT JA OPETUSMENETELMÄT

Oppimisympäristöjen ja opetusmenetelmien eriyttäminen on opetuksen peruselementti, josta hyötyvät kaikki oppilaat. Eriyttää voi tehtävien tasoa, aikatauluja, määrää ja tehtävätyyppejä. Oppimista edistää vaihtelevat ja toiminnalliset työtavat sekä joustavat ryhmittelyt ja vertaisoppiminen. Tunnin kulku, tavoite ja toimintaohjeet kannattaa olla visuaalisesti esillä esim. taululle kirjoitettuna. Keskittymistä helpottaa vaihtelevat tehtävätyypit, tauotus ja apuvälineet.

- Eriyttäminen
- Luokan visuaalinen selkeys

• Monipuoliset, opiskelu- ja oppimistavat, toiminnallisuus • Joustavat ryhmittelyt • Monipuoliset osaamisen osoittamistavat
YHTEISTYÖ Sujuva yhteistyö on keskeinen tekijä laadukkaan oppimisen taustalla. Toimintamallit koulussa ovat avoimia ja yhteisesti keskusteltuja. Tiedonkulun käytänteet koululla ovat selkeät. Yhteistyötä tehdään eri toimijoiden kanssa monipuolisesti sopien yhteiset tavoitteet.
• Koulun aikuisten kesken • Luokassa toimivien kesken • Konsultaatio • Oppilaiden ja perheiden osallistaminen • Monialainen yhteistyö

Rehtori johtaa ja ohjaa koulun toimintakulttuuria ja tuen järjestelyjä. Rehtori mahdollistaa opettajien yhteisen suunnittelun, yhteistyön ja resurssien viisaan käytön.

7.2.1 Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arviointi

Oppimisen edellytyksiä tukevista opetusjärjestelyistä ja ryhmäkohtaisista tukimuodoista muodostuu oppimisen tuen kivijalka. Tukimuotojen riittävyyden arvioinnissa tarkistetaan ensimmäiseksi oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt ja ryhmäkohtaisten tukimuotojen käyttö yhteistyössä erityisopettajan kanssa. Ryhmäkohtaisia tukimuotoja tulee käyttää monipuolisesti ja pitkäjänteisesti ennen oppilaskohtaisiin tukitoimiin siirtymistä. Oppilaan tulee osallistua ensisijaisesti ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin voidakseen siirtyä oppilaskohtaisiin tukitoimiin. Pedagogisen tuen rinnalle kuuluvat tarvittavat opiskeluhoollon palvelut. Lisäksi tarvittaessa käytetään perusopetuslain mukaisia kurinpitotoimia.

Oppilaskohtaisten tukitoimien tarve tulee arvioida, kun tuen tarve on jatkuvaa ja säännöllistä. Opetuskielen oppimisen varhainen vaihe, poissaolot, motivaation puute tai puutteellinen opiskelutekniikka eivät voi lähtökohtaisesti olla peruste oppilaskohtaiselle tuen tarpeelle. Myös käyttäytymisellä reagoivien oppilaiden tukemiseksi käytetään ensisijaisesti ryhmäkohtaisia tukimuotoja. Oppilasta voidaan tukea myös oppilaskohtaisilla tukitoimilla, jos se on oppilaan edun mukaista. Osana arviointia selvitetään myös tarve oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle.

Oppilaskohtaisten tukitoimien tarvetta ja tuen säännöllisyyttä arvioivat oppilasta opettavat opettajat yhdessä. Jos oppilaan tuen tarpeen arviointi vaatii monialaista osaamista, tukitoimien tarpeen arviointiin osallistuvat tarvittaessa opettajien lisäksi

opiskeluhou-topalvelujen ammattilaiset tai muut asiantuntijat. Oppilaan omat näkökulmat ja ajatukset tulee selvittää ja ottaa huomioon hänen ikänsä ja kehityksensä edellyttämällä tavalla. Oppilaan huoltajalle edustajalle on annettava mahdollisuus osallistua tuen tarpeen arviointiin. Oppilaskohtaisia tukitoimia arvioidaan yhteistyössä oppilasta opettavien opettajien, oppilaan ja huoltajien kanssa osana tuen suunnitelman laatimisen prosessia.

7.2.2 Oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma

Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arvioinnin pohjalta on laadittava oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma. Suunnitelman laativat oppilaan opettajat yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa. Suunnitelman laatiminen on kuitenkin mahdollista myös niissä tilanteissa, joissa yhteistyölle on esimerkiksi huoltajasta johtuva este. Päävastuu suunnitelman laatimisesta on luokan- / aineenopettajalla. Laatimiseen osallistuvat tarvittaessa myös muut asiantuntijat.

Suunnitelman laatimisessa voidaan hyödyntää oppilaan aikaisempia pedagogisia asiakirjoja. Kuntoutussuunnitelmaa tai muita asiantuntijalausuntoja voidaan myös hyödyntää huoltajan luvalla. Suunnitelma tarkistetaan aina tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa marraskuun loppuun mennessä, oppilaan tarpeiden mukaiseksi. Suunnitelma on salassa pidettävä asiakirja.

7.2.3 Tukea koskeva päätös

Opetuksen järjestäjän on tehtävä tukea koskeva hallintopäätös oppilaalle annettavista oppilaskohtaisista tukitoimista. Päätöksestä tulee käydä ilmi oppilaskohtaiset tukitoimet oppilaan tarpeen mukaisesti

- erityisopettajan opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä
- erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetus pienryhmässä
- erityisluokanopettajan opetus erityisluokassa
- tulkitsen palvelut
- avustajapalvelut
- apuvälineet

Lisäksi tukea koskeva päätös on tehtävä perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisesta. Perusopetuksen järjestämisestä oppilaalle vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen perusteella tehdään päätös perusopetuslain

20i §:n perusteella. Hallintopäätös on tehtävä kaikissa edellä mainituissa tilanteissa oppilaskohtaisen tuen tarpeen arvioinnin ja sen perusteella laaditun tuen toteuttamista koskeva suunnitelman mukaisesti ilman aiheutonta viivytystä. Ennen päätöksen tekemistä opetuksen järjestäjän on kuultava oppilasta ja hänen huoltajaansa.

Alajärven sivistyspalveluissa tukea koskevan päätöksen tekee sivistysjohtaja. Tukea koskeva päätös voidaan tehdä ennen esi- tai perusopetuksen alkamista, jos psykologisen tai lääketieteellisen arvion perusteella ilmenee, että oppilaan opetusta ei vamma, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen vuoksi voida antaa muuten. Päätöstä arvioidaan ja tarkistetaan tarvittaessa ja aina tuen tarpeen muuttuessa. Mikäli katsotaan, ettei oppilas enää tarvitse oppilaskohtaisia tukitoimia, tuen lopettamisesta tehdään päätös.

7.2.4 Opetus oppilaalle, jolla on sairaus, vamma tai toimintakyvyn rajoite (astuu voimaan 1.8.2026)

Jos oppilaalle on tehty varhennettua oppivelvollisuutta koskeva päätös ja hänen tuen tarpeensa jatkuu perusopetuksessa, oppilaalle tehdään tukea koskeva päätös. Tukitoimet voivat sisältää oppilaskohtaisia tukitoimia tai poikkeamista perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista. Tukitoimien tarpeen arviointia tehtäessä arvioidaan myös mahdollinen tarve opiskella toiminta-alueittain oppiainejakoisen opetussuunnitelman sijaan. Päätös varhennetusta oppivelvollisuudesta tulee olla tehty ennen perusopetukseen siirtymistä. Varhennetun oppivelvollisuuden käytänteissä noudatetaan opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä menettelytapoja.

Lapsen ohjautuminen riittävän varhain tuen piiriin edellyttää yhteistyötä eri hallintokuntien välillä. Lapsen huoltajalle annetaan tietoa varhennetun oppivelvollisuuden eri vaihtoehtoista ja valinnan vaikutuksista. Esiopetuksen kesto ja perusopetuksen aloittaminen tulee suunnitella lapsen edistymisen, tuen tarpeen ja kokonaistilanteen perusteella. Vaihtoehdot varhennetun oppivelvollisuuden opetukseen ovat opetussuunnitelman mukaiset.

Moniammatillista ja -alaista yhteistyötä tulisi hyödyntää aina, kun arvioidaan tarvetta järjestää opetusta oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite. Moniammatillinen ja -alainen yhteistyö tai lääketieteellisen lausunnon tai tarkan diagnoosin saaminen päätöksen liitteeksi ei ole edellytys päätöksen tekemiselle tai tuen toteuttamiselle, elleivät oppilaan etu ja tuen tarve sitä edellytä.

7.2.5 Toiminta-alueittain järjestettävä opetus

Vaikeimmin kehitysvammaisten oppilaiden opetus voidaan järjestää oppiainejaon sijasta toiminta-alueittain. Opetussuunnitelmaan kuuluvat toiminta-alueet ovat motoriset taidot, kieli ja kommunikaatio, sosiaaliset taidot, päivittäisten toimintojen taidot sekä kognitiiviset taidot. Myös muulla tavoin vammaisen tai vakavasti sairaan oppilaan opetus voi olla oppilaan terveydentilaan liittyvistä syistä perusteltua järjestää toiminta-alueittain. Opetuksen järjestämisestä päätetään tukea koskevassa päätöksessä. Alajärven sivistyspalveluissa tukea koskevan päätöksen tekee hallintosäännön mukaan sivistysjohtaja.

Oppilaan yksilölliset tavoitteet ja keskeiset sisällöt sekä oppilaan edistymisen arviointi kuvataan oppilaan oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevassa suunnitelmassa kullekin toiminta-alueelle erikseen. Opetuksen toteuttamisessa eri toiminta-alueiden sisältöjä voidaan yhdistää. Opetus suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Lisäksi tehdään opettajien keskinäistä sekä muun henkilöstön ja eri asiantuntijoiden välistä yhteistyötä.

7.2.6 Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetus ja konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu

Seinäjoen kaupungin ylläpitämässä Ruutipuiston sairaalaopetuksessa järjestetään opetusta erikoissairaanhoidossa oleville oppilaille. Erikoissairaanhoidossa olevan oppilaan opetus järjestetään ensisijaisesti oppilaan lähikoulussa. Sairaalaopetukseen oppilas otetaan, mikäli opetuksen järjestäminen lähikoulussa ei tukitoimista huolimatta ole oppilaan edun mukaista.

Oppilas on oikeutettu sairaalaopetukseen aina, jos hän on osastolla hoidettavana ja koulunkäyntikyky on riittävä. Avo-oppilaiden kohdalla jakson aloittamisen syyt mietitään moniammatillisesti oppilaan etua ajatellen. Vieraspaiikkakuntalaisten oppilaiden oppilaaksiottopäätöksen tekee Seinäjoen perusopetusjohtaja. Ennen vieraspaiikkakuntalaisten jakson aloitusta käydään keskustelu lähettävän kunnan kanssa.

Seinäjoen sairaalaopetuksen yksikkö järjestää konsultatiivista sairaalaopetuspalvelua Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen kunnille. Palvelua hyödynnetään vaativissa, ennaltaehkäisevissä ja korjaavia toimenpiteitä tarvitsevilla tilanteilla. Tavoitteena on tarjota lähikouluille tukea vaativissa oppilastilanteissa, ohjata turvallisen oppimisympäristön luomisessa sekä kehittää koulujen toimintakulttuuria. Konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu vahvistaa tai tukee moniammatillisen ja monialaisen yhteistyön rakentumista. Myös haastavissa verkostotilanteissa tai huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön rakentamisessa tai

palauttamisessa konsultatiivista työtettä on mahdollista hyödyntää. Konsultaatiopyyntö ei vaadi erikoissairaanhoidon kontaktia.

7.3 Ryhmäkohtaiset tukimuodot

Oppimisen edellytyksiä tukevista opetusjärjestelyistä ja ryhmäkohtaisista tukimuodoista muodostuu oppimisen tuen kivijalka. Tukea suunniteltaessa, toteutettaessa ja arvioitaessa hyödynnetään erityisopettajan konsultaatiota. Ryhmäkohtaiset tukimuodot dokumentoidaan yleisellä tasolla siten, että tuki jatkuu vuosiluokalta toiselle siirryttäessä. Tuen toteutumista kirjataan opetuksen järjestäjän sähköiseen oppilashallintojärjestelmään. Dokumentointi turvaa oppilaskohtaisen tuen tarpeen arvioinnin. Ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla tarkoitetaan:

- opettajan antamaa yleistä tukiopetusta,
- opettajan antamaa opetuskielen tukiopetusta sekä
- pienemmissä ryhmissä tapahtuvaa, joustavasti ryhmiteltyä, erityisopettajan muun opetuksen yhteydessä antamaa opetusta.

7.3.1 Yleinen tukiopetus

Yleinen tukiopetus on ennakoivaa ja täydentävää opetusta. Sitä voidaan toteuttaa

- yhdessä toisen opettajan kanssa oppituntien aikana
- erisuuruisilla ja joustavasti jaetuilla ryhmillä
- oppituntien ulkopuolella

7.3.2 Opetuskielen tukiopetus

Opetuskielen tukiopetus on kielellistä tukea tarvitsevien oppilaiden kielitietoista opetusta. Sen tarkoituksena on avata oppiaineiden ja tiedonalojen kieltä ja käsitteistöä. Opetuskielen tukiopetus toteutetaan samoin periaattein kuin yleinen tukiopetus.

7.3.3 Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä

Erityisopettajan opettamalla pienemmällä ryhmällä muun opetuksen yhteydessä tarkoitetaan joustavia, pienempiä opetusryhmiä. Näitä ryhmiä suunnitellaan ja toteutetaan ryhmän

tarpeista lähtien, ei yksittäisten oppilaiden tarpeista käsin. Ryhmittelyjen tulee olla joustavia ja tarkoituksenmukaisia.

Erityisopettajan opetuksella muun opetuksen yhteydessä ei tarkoiteta oppilaskohtaisten tukitoimien pienryhmiä, joissa oppilaat opiskelevat säännöllisesti. Pienemmässä ryhmässä voi kuitenkin opiskella myös oppilaskohtaista tukea saavia oppilaita.

Ryhmäkohtaisten tukimuotojen toteuttamisessa opettajien tulee tehdä suunnitelmallista yhteistyötä. Yhteisopettajuudessa on kyse kahden tai useamman opettajan yhteisenä vastuuna ja tasa-arvoisena yhteistyönä toteutetusta opetuksesta. Opettajat vastaavat yhdessä opetuksen suunnittelusta, toteutuksesta ja arvioinnista. Yhteisopettajuuden tavoitteena on se, että oppilaita voidaan tukea joustavasti oppilaiden tarpeiden mukaan.

Samanaikaisopettajuudella tarkoitetaan luokan- tai aineenopettajan ja erityisopettajan työparitoimintaa. Toimintaa suunnitellaan yhteistyössä.

7.4 Oppilaskohtaiset tukitoimet

Oppimisen edellytyksiä tukevista opetusjärjestelyistä ja ryhmäkohtaisista tukimuodoista muodostuu oppimisen tuen kivijalka. Tukimuotojen riittävyyden arvioinnissa tarkistetaan ensimmäiseksi oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt ja ryhmäkohtaisten tukimuotojen käyttö yhteistyössä erityisopettajan kanssa.

Ryhmäkohtaisia tukimuotoja tulee käyttää monipuolisesti ja pitkäjänteisesti ennen oppilaskohtaisiin tukitoimiin siirtymistä. Oppilaan tulee osallistua ensisijaisesti ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin voidakseen siirtyä oppilaskohtaisiin tukitoimiin. Pedagogisen tuen rinnalle kuuluvat tarvittavat opiskeluhoollon palvelut. Lisäksi tarvittaessa käytetään perusopetuslain mukaisia kurinpitotoimia.

Oppilaskohtaisten tukitoimien tarve tulee arvioida, kun tuen tarve on jatkuvaa ja säännöllistä. Oppilaskohtaisten tukitoimien tarvetta ja tuen säännöllisyyttä arvioivat oppilasta opettavat opettajat yhdessä. Oppilaskohtaista tukea koskevat päätökset tehdään kunnan hallintosäännön mukaisesti. Oppilaskohtaisia tukitoimia arvioidaan yhteistyössä oppilasta opettavien opettajien, oppilaan ja huoltajien kanssa osana tuen suunnitelman laatimisen prosessia.

7.4.1 Erityisopettajan antama opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä

Erityisopettajan antama opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä tarkoittaa yksittäiseen tai useampaan oppiaineeseen kohdistuvaa erityisopettajan antamaa opetusta joustavissa ryhmissä. Oppilaskohtaisina tukitoimina toteutettavat pienryhmät suunnitellaan ja toteutetaan yksittäisten oppilaiden tarpeista käsin. Oppilaan tuen tarve on alle puolet oppiaineen oppitunneista.

7.4.2 Erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antama opetus pienryhmässä

Erityisopettajan opettamalla pienryhmällä tarkoitetaan yksittäiseen tai useampaan oppiaineeseen kohdistuvaa erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta joustavissa ryhmissä. Oppilaskohtaisina tukitoimina toteutettavat pienryhmät suunnitellaan ja toteutetaan yksittäisten oppilaiden tarpeista käsin. Etelä-Pohjanmaalla pienryhmien kokoon vaikuttavat mm. oppilaiden ikäjakauma, tuen tarpeet ja ohjaajaresurssi. Opetuksen järjestäjä varmistaa, että pienryhmien koko on tarkoituksenmukaisesti ja joustavasti toteutettu. Pienryhmässä voi olla samanaikaisesti ryhmäkohtaisia tukimuotoja ja oppilaskohtaisia tukitoimia saavia oppilaita.

7.4.3 Erityisluokanopettajan antama opetus erityisluokassa

Erityisluokka on erityisluokanopettajan opettama pääsääntöinen opetusryhmä. Erityisluokanopettajalla on kokonaisvastuu luokan oppilaista. Alajärven sivistyspalveluissa on yhteensä kahdeksan erityisluokkaa. Alajärven yläkoululla on viisi e-tupaluokkaa, k-tupaluokka ja Anttulan asumisyksikössä toimiva e-tupaluokka. Paavolan koululla on yksi k-tupaluokka. Oppilaan huoltaja voi hakea oppilaalle erityisluokkapaikkaa. Oppilasvalinnat erityisluokkiin tekee monialainen ohjausryhmä.

7.4.4 Oppilaskohtaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä apuvälineet

Opetuksen järjestäjä päättää tulkitsemis- ja avustajapalveluista sekä muista opetuspalveluista ja erityisistä apuvälineistä. Palvelujen ja apuvälineiden tarve ja määrä arvioidaan monialaisena yhteistyönä hyödyntäen mm. asiantuntijoiden lausuntoja.

Oppilaan tulkitsemis- ja avustajapalvelujen tarve sekä oppilaskohtaisten tukitoimien tarve arvioidaan oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevassa suunnitelmassa. Palveluista ja apuvälineistä päätetään tukea koskevassa päätöksessä.

7.5 Oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeaminen

Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista voidaan poiketa kolmella tavalla:

- opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain
- oppiaineen oppimäärän rajaaminen
- tilapäinen vapauttaminen oppimäärän opiskelusta terveydellisistä syistä.

7.5.1 Opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain

Opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain mahdollistaa oppilaskohtaisesti vuosiluokan oppimäärää nopeammin tai hitaammin etenevän opiskelun. Hitaammin etenevälle oppilaalle on tullut antaa ryhmäkohtaisia tukimuotoja ja oppilaskohtaisia tukitoimia ennen tavoitekokonaisuuksittain opiskeluun siirtymistä.

- Opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain edellyttää hallintopäätöstä, joka tehdään opetuksen järjestäjän hallintosäännön mukaisesti.
- Oppilaalle laaditaan suunnitelma, jossa kuvataan oppilaan vuosiluokkakajaksojen (1–2, 3–6 ja 7–9) mukaiset tavoitekokonaisuudet, niiden sisällöt, opinnoissa eteneminen ja oppilaan arvioinnin periaatteet. Suunnitelman laativat oppilaan opettajat yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa.
- Suunnitelmaan tulee säännöllisesti päivittää, mitkä tavoitekokonaisuudet on suoritettu ja arvioitu. Suunnitelman etenemistä ja toteutumista on seurattava lukuvuoden aikana ja lukuvuosiarvioinnin yhteydessä.
- Vuosiluokkakajakson päätteeksi oppilaalla tulee olla pääsääntöisesti saavutettuina kyseisen jakson tavoitteet.

Tavoitekokonaisuuksia opiskeltaessa tulee oppilaalla olla kunkin vuosiluokkakajakson päätteeksi hallussaan sellaiset eriytetyt ydinsisällöt ja osaaminen, jotka mahdollistavat

opinnoissa etenemisen seuraavalle vuosiluokkatasolle. Eriyttämisessä voidaan hyödyntää eteläpohjalaisessa opetussuunnitelmassa oppiaineisiin kirjattuja ydinsisältöjä.

Tavoitekokonaisuuksittain opiskelevan oppilaan arviointi:

- lukuvuositodistus annetaan suunnitelmaan kirjatusta hyväksytystä suoritetuista tavoitekokonaisuuksista
- lukuvuositodistuksen lisätietoihin kirjataan kaikki oppilaalle laadittuun suunnitelmaan kuuluvat opinnot
- lukuvuositodistuksen lisätietoihin merkitään, minkä vuosiluokan suorituksista on kyse
- päättötodistus annetaan, kun koko perusopetuksen oppimäärä on suoritettu

7.5.2 Oppiaineen oppimäärän rajaaminen

Oppiaineen oppimäärän rajaamisella tarkoitetaan oppilaalle asetettavan tavoitetason määrittelemistä hänen edellytystensä mukaiseksi.

- oppimäärän rajaaminen tehdään viimesijaisena keinona vasta silloin,
 - jos oppilas ei ryhmäkohtaisista tukimuodoista ja oppilaskohtaisista tukitoimista huolimatta kykene suoriutumaan hyväksytysti (arvosana välttävä (5)) perusopetuksen oppimäärästä ja opetussuunnitelman mukaisista tavoitteista
 - kun oppilas on saanut oppilaskohtaisena tukitoimena erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta pienryhmässä tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta erityisluokassa kyseisessä oppiaineessa
- edellyttää ajantasaista tuen tarpeen arviointia ja suunnitelmaa
- tehtävä hallintopäätös perusopetuksen oppimäärästä ja opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisesta
- arvioinnin ja suunnitelman tekevät oppilasta opettavat opettajat yhteistyössä
- ennen päätöksen tekemistä on kuultava oppilasta ja huoltajaa ja tiedotettava heille oppimäärän rajaamisen vaikutuksista jatko-opintoihin
- monialainen yhteistyö ja asiantuntijalausuntojen hyödyntäminen on suositeltavaa, koska tässä puututaan oppilaan perusoikeuksiin

Jos oppilaan perusopetuksen oppimäärää tai paikallisen opetussuunnitelman mukaisia tavoitteita on rajattu, osaamisen arviointi tapahtuu suhteessa hänelle määriteltuihin tavoitteisiin. Oppimäärän rajaamisessa sanallisessa arvioinnissa vuosiluokilla 4–9 asteikkona

käytetään erinomainen/hyvä/kohtalainen/välttävä/hylätty. Päättötodistukseen merkitään arvosana 5*, jota täydennetään liitteenä annettavalla sanallisella arvioinnilla.

7.5.3 Tilapäinen vapauttaminen oppimäärän opiskelusta terveydellisistä syistä

Oppilaan vapauttamisella oppiaineen oppimäärän suorittamisesta terveydellisistä syistä tarkoitetaan lyhytaikaista (enintään 4 kk) ja määräaikaista opetukseen osallistumattomuutta terveydellisistä syistä.

- edellyttää ajantasaista arviointia, suunnitelmaa ja hallintopäätöstä
- ennen päätöksen tekemistä on kuultava oppilasta ja tämän huoltajaa
- suositeltavaa hyödyntää monialaista yhteistyötä tai mahdollisia lausuntoja oppilaan edun mukaisesta toimintatavasta
- arviointiin perustuvasta suunnitelmasta tulee käydä ilmi oppilaan opiskelema oppimäärä ja siitä tehtävät poikkeamiset, oppilaan vuosiluokan mukaisesta tuntimäärästä poikkeaminen, oppilaskohtaiset tavoitteet ja sisällöt, opinnoissa eteneminen sekä oppilaan oppimisen arviointi

Jos tilapäinen vapauttaminen ei riitä oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin turvaamiseksi, sovelletaan perusopetuslakia opetuksen järjestämisestä oppilaalle oppimiskykyyn vaikuttavan vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen perusteella.

7.6 Ohjaussuunnitelma

Perusopetuksessa on käytössä yhteinen ohjaussuunnitelma, jota koulut täydentävät tarvittaessa. Ohjaussuunnitelmassa on kuvattu oppilaan ohjauksen järjestämisen rakenne, toimintatavat, työn ja vastuun jako sekä työskentely monialaisissa verkostoissa, kodin ja koulun yhteistyö ohjauksessa, työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt.

8 Opiskeluhoolto

Opiskeluhooltoon liittyvät asiat on kirjattu Alajärven opiskeluhooltosuunnitelmaan.

9 Kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä

Kaikkien oppilaiden opetuksessa noudatetaan yhteisiä, opetussuunnitelman perusteiden mukaisia tavoitteita ja periaatteita. Oppilaiden kielelliset valmiudet sekä kulttuuritausta otetaan huomioon oppilaan koulutyön järjestämispaikkaa ja -tapaa päätettäessä. Kaikilla oppilailla on oikeus koulunkäynnin ja oppimisen tukeen sekä opiskeluhuoltoon ja oppilashuollon oheispalveluihin.

9.1 Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Alajärvellä koulujen toimintakulttuuria kehitetään toisia arvostavaan, avoimeen ja vuorovaikutteiseen tapaan toimia. Kouluyhteisön jäsenten osallistavaa ja luottamusta rakentavaa keskustelua pyritään lisäämään. Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus korostuvat monikielisten oppilaiden lisääntymisen myötä. Erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Eri kielten käyttö rinnakkain koulun arjessa on luontevaa ja kieliä arvostetaan. Kouluja kehitetään kielitietoisiksi yhteisöiksi. Kielitietoisessa koulussa jokainen aikuinen on kielellinen malli ja myös opettamansa oppiaineen kielen opettaja.

Koulun arkeen liittyy erilaisia sosiaalisen toiminnan käytänteitä, joihin tilanteinen kieli kuuluu olennaisena osana. Kielitietoisuus tarkoittaa myös tietoisuutta siitä, miten kieli vaikuttaa yhteiskuntaan sosiaalistumiseen. Kielitietoisuuteen kuuluu myös oppilaiden omien kielten arvostaminen. Kielen oppimisen kannalta on tärkeää, että oppijoiden kielelliset ja kulttuuriset identiteetit otetaan huomioon myös opetuksessa.

9.2 Opetuksen järjestäminen

Maahanmuuttotaustaisten oppilaiden opetus järjestetään perusopetusryhmässä oppilaan tarvitsemilla oppimisen ja koulunkäynnin tuen muodoilla avustettuna. Mikäli oppilaan kielitaito on riittämätön selviytyäkseen perusopetuksesta suomen kielellä, oppilas osallistuu perusopetukseen valmistavaan opetukseen. Alajärvellä valmistavaa opetusta annetaan erillisissä valmistavan opetuksen opetusryhmissä tai perusopetusryhmissä.

Maahanmuuttotaustaiselle oppilaalle laaditaan suunnitelma. Suunnitelman laatii oppilaan opettaja/opettajat. Konsultaatiota voidaan pyytää erityisopettajalta.

Suunnitelma laaditaan 3 kuukauden kuluessa oppilaan opiskelun aloittamisesta.

Suunnitelma arvioidaan viimeistään ennen koulun lukuvuoden päättymistä. Suunnitelman laatimisessa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä oppilaan ja huoltajan kanssa. Suunnitelmalomake on Wilmassa.

Oppilaan suomen kielen taito huomioidaan opetuksessa. Oppimisen tueksi oppilas saattaa tarvita esim. käsitteiden avaamista, kuvatukea muistiinpanot reaaliaineiden teksteistä. Koetilanteiden vaatimat erityisjärjestelyt huomioidaan (esim. lisäaika, suullinen koe, kokeen teko ohjaajan, erityisopettajan tai S2-opettajan kanssa). Oppilaan kulttuuritausta otetaan huomioon opetusjärjestelyissä (esim. terveystiedon, biologian ja liikunnan opetus).

Tulkkauksen tarve mietitään tapauskohtaisesti. Tulkkausta voidaan tarvita esim. vanhempaintapaamisiin, vanhempainiltaan tai tiedotteiden laatimiseen.

9.2.1 Oppimäärän vaihtaminen

Oppilas opiskelee sitä äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärää, mikä on hänen taitotasolleen sopiva. Oppimäärän vaihtoa suositellaan, kun merkittäviä puutteita oppilaan suomen kielen taidon eri osa-alueilla ei ole. Oppimäärän tarkoituksenmukaisuutta oppilaalle seurataan ja arvioidaan säännöllisesti. Erityisesti on tärkeää varmistaa oppimäärän sopivuus opetuksen nivelvaiheiden yhteydessä.

S2-oppimäärän muuttamiseksi aloite voi tulla huoltajalta tai koululta. Päätöksen tueksi oppilaan kielitaitoa arvioidaan soveltuvien testistöjen avulla. Koulu tiedottaa huoltajia kielitaidon kartoituksen tuloksista sekä oppimäärän vaihtamisen mahdollisista vaikutuksista arviointiin ja jatko-opintoihin. Huoltajat tekevät valinnan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärästä (S1 tai S2). Valinta tulee toimittaa koulun rehtorille kirjallisena.

Alajärvellä ei järjestetä oman äidinkielen opetusta.

9.3 Oppilaiden kieli- ja kulttuuri-identiteetin kehittymisen tukeminen

Oppilaan kieli ja kulttuuri ovat keskeisiä oppilaan identiteetin rakentumisessa ja sen ilmaisemisessa. Kielen oppimisen kannalta on tärkeää, että oppijoiden kielelliset ja kulttuuriset identiteetit otetaan huomioon opetuksessa. Alajärvellä pyritään tasapuoliseen ja oikeudenmukaiseen toimintaan perusopetuksen kaikilla osa-alueilla.

10 Valinnaisuus perusopetuksessa

Perusopetuksen valinnaisten opintojen yhteisenä tehtävänä on syventää oppimista, laajentaa opintoja ja vahvistaa jatko-opintovalmiuksia. Valinnaiset opinnot tarjoavat oppilaille mahdollisuuden kehittää osaamistaan kiinnostuksensa suunnassa. Valinnaisuus tukee opiskelumotivaatiota ja kartuttaa valintojen tekemisen taitoja.

10.1. Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit (T&T)

Taide- ja taitoaineiden valinnaisiin osoitetut vuosiviikkotunnit voidaan jakaa musiikin, kuvataiteen, käsityön, liikunnan ja kotitalouden kesken tai osa niistä voidaan osoittaa oppilaiden valittaviksi taide- ja taitoaineiden opinnoiksi, jotka syventävät oppilaan osaamista.

Alajärvellä vuosiluokille 4, 5 ja 6 koulu päättää oppilaiden T&T valinnaiset tunnit koulun painotusten ja vahvuuksien mukaan.

Vuosiluokilla 8 ja 9 taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit järjestetään niin, että koulu tarjoaa oppilaiden valittavaksi vähintään kolmea (3) eri taide- ja taitoainetta.

Taide- ja taitoaineiden valinnaisista aineista laaditaan koulukohtainen suunnitelma, missä määritellään opintojen nimi, laajuus, tavoitteet, sisällöt, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät mahdolliset erityispiirteet sekä vuosiluokat, joille valinnaista ainetta tarjotaan.

10.2. Valinnaiset aineet (VAL)

Valinnaisten aineiden tehtävänä on syventää ja laajentaa oppilaan osaamista oppilaan valinnan mukaisesti.

Valinnaisena aineena voidaan tarjota perusopetuksen yhteisten aineiden syventäviä ja soveltavia opintoja tai useasta aineesta muodostettuja ilmiöpohjaisia oppiainekokonaisuuksia. Valinnaiset aineet edistävät perusopetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Syventävät valinnaiset aineet syventävät ja/tai laajentavat yhteisten oppiaineiden tavoitteita ja sisältöjä. Soveltavat valinnaiset aineet voivat sisältää aineksia useasta eri oppiaineesta tai laaja-alaisesta osaamisesta. Soveltavilla valinnaisilla aineilla voidaan edistää oppiaineiden yhteistyötä.

Vuosiluokilla 4, 5 ja 6 yhden tarjottavan valinnaisen aineen (VAL) on oltava yrittäjämäinen toimintatapa maakunnallisen linjauksen mukaisesti.

Valinnaisista aineista laaditaan koulukohtainen suunnitelma, missä määritellään opintojen nimi, laajuus sekä vuosiluokat, joille kutakin valinnaista ainetta tarjotaan. Koulu myös kirjaa valinnaisen aineen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain sekä oppimisympäristöön, työtapoihin, tukeen, ohjaukseen ja arviointiin liittyvät mahdolliset erityispiirteet. Oppilaat voivat myös osallistua valinnaisten aineiden suunnitteluun.

10.3. Vieraiden kielten vapaaehtoiset ja valinnaiset oppimäärät

Vieraan kielen opetuksen tulee antaa oppilaalle valmiuksia toimia erikielisisissä viestintätilanteissa. Opetuksen tehtävänä on totuttaa oppilas käyttämään kielitaitoaan ja kasvattaa hänet ymmärtämään ja arvostamaan myös muiden kulttuureiden elämänmuotoa. Oppilas oppii myös, että taitoaineena ja kommunikaation välineenä kieli edellyttää pitkäjänteistä ja monipuolista viestinnällistä harjoittelua.

Vieraan kielen opetuksen tehtävänä on saada aikaan myönteisiä kokemuksia kielestä ja sen käyttämisestä. Opetettava aines valitaan siten, että se liittyy mielekkäisiin kielenkäyttötilanteisiin. Tavoitteena on, että oppilas uskaltaa käyttää kieltä rohkeasti omien edellytystensä mukaisesti. Tärkeää on myös pyrkiä luomaan hyvä pohja, oppimisen ilo sekä innostunut asenne läpi elämän jatkuvalle vieraiden kielten ja kulttuurien harrastamiselle.

A-kieli (A1)

A1-kieltä opiskellaan kaikille yhteisenä aineena eteläpohjalaisen A1-kielen opetussuunnitelman mukaisesti. Alajärvellä A1 kieli on englanti. Varhennetun kielenopetuksen erityisenä tehtävänä on herättää oppilaiden myönteinen asenne kielenoppimiseen sekä vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti. Opetuksessa korostuvat oppimisen ilo, toiminnallisuus ja suullinen vuorovaikutus arkeen liittyvissä tilanteissa. Suosituksena on oppikirjaton opetus.

B-kieli (B1)

Opetuksen tavoitteena on vieraan kielen perustaidon saavuttaminen. Opetus edistää myös oppilaan kielenopiskelutaitoja ja kulttuurien välisen toimintakyvyn kehittymistä. Alajärven B1 kieli on ruotsi.

Valinnainen kieli (B2)

Valinnaisen kielen opetuksen tulee painottua puheviestintään kaikkein tavanomaisimmissa arkipäivän tilanteissa ja toimia samalla johdantona pitempiketoisille kyseisen kielen

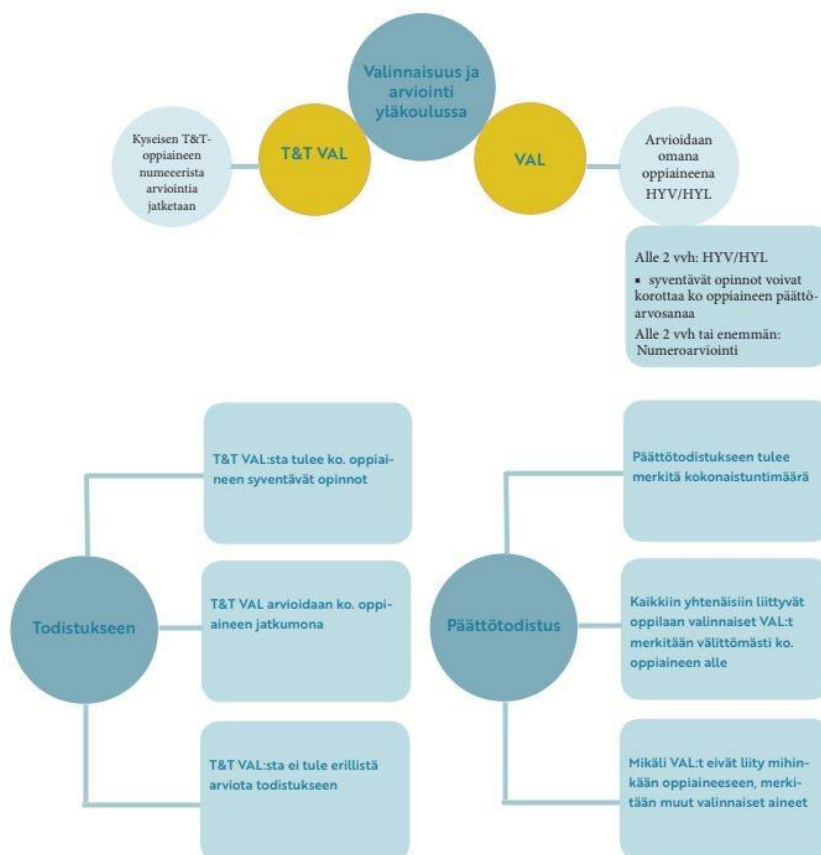
opinnoille toisen asteen koulutuksessa. Alajärvellä voidaan tarjota B2 kielenä saksaa tai muita kieliä.

Valinnaisaineissa opetusryhmä pyritään muodostamaan, mikäli oppilasmäärä on vähintään 10. Lautakunnan hyväksymien periaatteiden mukaisesti koulu harkitsee, missä aineissa pienetkin ryhmät ovat sallittuja. Valinnaisaineissa opetusryhmiä voidaan muodostaa vuosiluokkien 4-6 ja 8-9 oppilaista.

10.4. Valinnaisten arviointi

Vuosiluokilla 4–9 alle kahden vuosiviikkotunnin valinnaisaineet arvioidaan sanallisesti asteikolla hyväksytty–hylätty. Kahden tai useamman vuosiviikkotunnin valinnaisaineet arvioidaan luokilla 7–9 numeerisesti. Valinnaisten aineiden (VAL) sisällä olevat taito- ja taideaineiden valinnaiset oppikokonaisuudet / aineet arvioidaan valinnaisten aineiden arviointiohjeiden mukaisesti.

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit (T&T-VAL) ovat osa yhteisinä oppiaineina opettavien musiikin, kuvataiteen, käsityön, liikunnan ja kotitalouden opetusta, ja ne myös arvioidaan osana kyseisiä oppiaineita. Tämä tarkoittaa, ettei taide- ja taitoaineiden valinnaisista opinnoista tule erillistä arviota lukuvuositolistukseen tai päättötodistukseen, vaan ne arvioidaan osana kaikille yhteisten taide- ja taitoaineiden oppimääriä.

11 Liitteet

Liite 1: [Eteläpohjalaiset opetussuunnitelmat](#)

Liite 2: [Opetuksen järjestäjän tarkennukset perusopetuksen valmistavan opetuksen opetussuunnitelmaan](#)

Liite 3: [Valmistavan opetuksen todistus pohja](#)

Liite 4: [Poissaoloihin puuttumisen malli](#)

Liite 5: [Esi- ja peruskoulujen tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma](#)

Liite 6: [Aamu- ja iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelma](#)

Liite 7: [Opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma](#)